BYGNINGSARBEIDEREN

Nr. 4–2010, 8. årgang • Utgitt av Oslo Bygningsarbeiderforening • e-post: post@bygningsarbeider.no Returadresse: Møllergata 24 • 0179 Oslo

Aktuelt

Side 7

Første sak om solidaransvar

Side 10-11

Generasjonsskifte i PEAB

Side 14

Krise i Irland

Side 19

Nytt medlems-tilbud

Leder

Helse, miljø og sikkerhet på dagsorden

Petter Vellesen

I høst avholdt de tre fagforeningene som organiserer bygningsarbeidere i Oslo, Tømrer og Byggfagforeningen, Rørleggernes Fagforening og Oslo Bygningsarbeiderforening, en dagskonferanse for hovedverneombud. Den er omtalt på annet sted i avisa. Det viktigste ved denne konferansen er at den var startskuddet på et organisert arbeid på arbeidsmiljøsektoren her i byen, et arbeid hvor fagforeningene er involvert.

Det er et trist faktum at fagforeningene her til lands har brydd seg for lite om verne- og sikkerhetsarbeid de siste årene. I byggebransjen kommer jeg ikke på noen større prosjekter siden asbestsaken sto i søkelyset på slutten av 70-tallet og begynnelsen av 80-tallet og malernes kamp mot løsemiddelskader på samme tid. Kanskje har Arbeidsmiljøloven vært en sovepute? Det er nok ingen tvil om at vi har en av verdens beste lovgivninger på dette området, men om det har ført til at vi har overlatt sikkerhetsarbeidet til arbeidsgiverne og stolt på at loven dekker opp det meste har dette båret galt av sted. Ikke minst har verneombudene kommet i en vanskelig situasjon mellom barken og veden og har i mange tilfelle måttet kjempe en ensom kamp.

Ser vi litt utenfor våre egne landegrenser ser vi at situasjonen er annerledes i andre land som vi ofte sammenligner oss med. Andre fagforbund i bygningsbransjen i for eksempel Europa og Australia har sikkerhetsarbeidet høyt på dagsorden og for noen forbund er det det klart viktigste arbeidsområdet. Det kan selvsagt skyldes at arbeidervernlovgivningen er så dårlig at fagbevegelsen må ta saken i egne hender. Det kan også skyldes at forbundene er spilt totalt på sidelinja i tariffpolitikken, slik at sikkerhetssakene står igjen som det mest vettuge å jobbe med, men det er ikke bare så enkelt. Etter min mening er arbeidervernlovgivningen, eller i det minste praksisen rundt den, bedre i både Danmark og Sverige enn her. I Norge har den liberalistiske tankegangen for lengst hatt gjennomslag også på dette området. Når det i Norge for eksempel heter at «arbeidsgiveren skal legge ergonomiske prinsipper til grunn når det gjelder arbeidsstillinger og tilpassing til arbeidsplassen ved bruk av arbeidsutstyr» overlater man tolkningen i hva dette betyr til arbeidsgiverne. Danskene og svenskene har en langt mer detaljert beskrivelse av hvordan ting skal være. Derfor har man i disse landene bestemmelser om for eksempel personheis i byggekranene, mens vi ikke har det.

På verneombudskonferansen ble det bestemt at vi skal ha et verneombudsforum som skal jobbe med sikkerhet og helse på byggeplassene, og det ble valgt et arbeidsutvalg med representanter for alle foreningene. Gudene skal vite at det er nok å ta tak i. Det nevnte problemet med heis i krana er et eksempel. Muskel- og skjelettplager som følge av lange klatreturer i kranleideren er et stort helseproblem for kranførere. Mange må gi seg som kranførere alt for tidlig på grunn av dette. Da er det underlig at bedriftene definerer dette som et arbeidsmiljøproblem så lenge skaden har oppstått og NAV betaler for heisen, mens det ikke er noe problem hvis de må installere heis for egne penger. En annen sak kan være den overdrevne bruk av sele som fallsikring i stedet for sikrere, bedre og mer produktive metoder. Sakene står i kø.

Vi er ikke først ute med dette. Tømrerne i Trondheim har satt i gang et prisverdig tiltak mot bruken av 1,20-gipsplater og vil nå gå over til 90-gips. De har allerede oppnådd gode resultater både i regionen og i de enkelte bedriftene. Vi håper og tror at verneombudsforum vil jobbe på samme måten her i byen.

Foreningens studiestøtte

Medlemmer kan søke støtte fra foreningen på inntil kr 5000,- per studieår. Det må være relevant utdanning innen eller nær beslektede områdr i forhold til foreningens fagområder.

I tillegg har LO eget utdanningsfond. Vi hjelper gjerne til med søknaden.

Søknader og spørsmål rettes til Liv Bjerknæs i foreningen.

Pensjonistforeningen

i Oslo Bygningsarbeiderforening ønsker flere medlemmer. Det er månedlige møter, utenom juli og august og det arrangeres flere turer i løpet av året.
Vennligst ta kontakt med Ole Rustad
tlf. 22 26 87 75 for informasjon og innmelding.

Bruk Foreningens hjemmeside:

www.bygningsarbeider.no

Bygningsferien 2011

Fellesforbundet og Byggenæringens Landsforening er enige om å anbefale bygningsferien lagt til uke 28, 29 og 30 i 2011. Det betyr at fellesferien blir fra og med mandag 11. juli til og med 29. juli neste sommer. Øvrige feriedager blir plassert i påske, jul, 16. mai og 3. juni.

Partene understreker at ferieplasseringen er en anbefaling fra organisasjonene. Dersom partene i bedriften ønsker en annen plassering av sommerferien, ut fra lokale eller arbeidsmessige forhold, kan det gjøres ved avtale i samarbeid med de lokale fagforeninger.

BYGNINGSARBEIDEREN

Vi tar gjerne i mot innlegg. De kan skrives for hånd på A4 ark, og sendes/leveres på foreningens kontorer. Stoff må være undertegnet med navn, og artikkelen bør ikke være lenger enn en A4 side (maskinskrevet). Vi tillater oss å rette opp skrivefeil før stoffet trykkes.

Redaksjonen: Jonas Bals, Morten Rønningen, Tor Mostue, Odd Magnar Solbakken, Vidar Lund og Petter Vellesen.

Layout: Nr 1 Trykk Grefslie as, Mysen

Trykk: Nr1 Trykk as

Hjemmeside: www.bygningsarbeider.no

Oslo Bygningsarbeiderforening, Fellesforbundet avd. 603
• Sentralbord 22 99 47 40 • Telefaks 22 99 47 41 Du kan nå hver enkelt direkte:

Børre Hagen 22 99 47 51
✆..... 92 03 95 79
✉ borre@bygningsarbeider.no

Iren Stegen..... 22 99 47 45
✉ iren.stegen@fellesforbundet.org

Jan Peter Lyngstad..... 22 99 47 46
✆..... 93 20 26 17
✉ janp@bygningsarbeider.no

John Erik Melby..... 91 16 62 81
✉ johne@bygningsarbeider.no

Bård Hamborg Bjerkeli 93 08 90 85
✉ bard@bygningsarbeider.no

Julia Maliszewska..... 92 68 68 10
✉ julia@bygningsarbeider.no

Kjell Skjærvø 22 99 47 54
✆..... 99 43 33 43
✉ kjell@bygningsarbeider.no

Liv Bjerknæs..... 22 99 47 44
✆..... 91 70 20 38
✉ liv.bjerknaes@fellesforbundet.org

Odd Magnar Solbakken 22 99 47 47
✆..... 90 75 41 04
✉ oddm@bygningsarbeider.no

Jonas Bals 92 08 04 70
e-post: jonas@bygningsarbeider.no

Petter Vellesen..... 22 99 47 48
✆..... 93 20 43 23
✉ petter@bygningsarbeider.no

Tove Myrvold 22 99 47 42
✉ tove.myrvold@fellesforbundet.org

Zhanna Furunes 91 88 15 42
✉ zhanna@bygningsarbeider.no

Ina Holmstad 950 50 710
✉ ina@bygningsarbeider.no

Tor-Øyvind Hokåsmoen 92 21 02 38
✉ toroyvind@bygningsarbeider.no

Kontoradresse: Møllergaten 24, 0179 Oslo. Telefon: 22 99 47 40. Telefaks: 22 99 47 41. Kontorets åpningstider: Mandag – torsdag 8.00 – 16.00. Fredag 8.00 – 13.30. Sommertid: 15. mai til 15. september, kontoret stenger kl 15.00 hver dag. E-post offisielt til foreningen: post@bygningsarbeider.no

Foreningen: **Leder:** Petter Vellesen. **Nestleder:** Børre Hagen. **Sekretær:** John Erik Melby. **Ungdomsleder:** Morten Rønningen. **Styremedlemmer:** Magne Solfjeld, Johnny Aaland, Terje Larsen, Arne Sveen, Arne Berntsen, Jonas Dalen Berg og Harald Braaten. **Vararepresentanter:** Kåre Thorkildsen, Ronny Eriksen, Tore Solvang, Anders Melin og Mario Körber. **Oppmålere:** Børre Hagen, Jan Peter Lyngstad, John Erik Melby og Tor-Øyvind Hokåsmoen. **Studieleder:** Børre Hagen. **Forretningsfører:** Liv Bjerknæs. **Kartotek:** Tove Myrvold. **Regnskap:** Iren Stegen. **Ombud:** Julia Maliszewska, Jonas Bals, Ina Holmstad, Zhanna Furunes, Kjell Skjærvø, Odd Magnar Solbakken og Bård Hamborg Bjerkeli.

Siden forrige gang har styret vedtatt og jobbet med følgende:

- ✓ Holdt innledning om vikarbyrådirektivet på tillitsmannskonferanse i Trondheim
- ✓ Deltatt i tekniske tarifforhandlinger for malerfaget
- ✓ Avholdt kurs i malertariffen i Vestfold
- ✓ Avholdt kurs i akkordtariffene på Kongsberg
- ✓ Deltatt på Landskonferanser i mur- og betongfaget
- ✓ Tatt i mot fagforeningsdelegasjon fra Sør-Korea
- ✓ Deltatt på årsmøtet i Adeccoklubben
- ✓ Deltatt på boligpolitisk konferanse i LO i Oslo
- ✓ Bevilget kr 5000,- til TV-aksjonen
- ✓ Holdt innledning på Fellesforbundets kurs om sosial dumping
- ✓ Gjort avtale med Rørleggernes Fagforening om å ta deres medlemsbehandling
- ✓ Avholdt dagskonferanse for hovedverneombud i samarbeid med Tømrer og Byggfagforeningen og Rørleggernes Fagforening
- ✓ Framlagt treårsrapport om arbeidet med baltiske bygningsarbeidere
- ✓ Holdt innledninger på Fellesforbundets baskurs
- ✓ Holdt innledning på Fafos Østforum
- ✓ Deltatt i fanemarkering mot liberalisering av El-forskriftene
- ✓ Hatt stand på YOU-messa, yrkesmesse for 9. og 10. klasse
- ✓ Besøkt og hatt informasjonsmøte med malerelever på Stovner VGS
- ✓ Arbeidet med nytt målebrevsprogram
- ✓ Avholdt jubilantfest
- ✓ Deltatt på årsmøtet i AF-klubben
- ✓ Holdt innledning på møte om sosial dumping i LO i Haugesund
- ✓ Besøkt byggfagelever på Hellerud VGS
- ✓ Deltatt i møter med NAV om Skole på Byggeplass
- ✓ Holdt innledning på møte i Haugesund Nei til EU/LO i Haugesund
- ✓ Deltatt og holdt innledning på Fellesforbundets konferanse om sosial dumping
- ✓ Avholdt ekstraordinært årsmøte
- ✓ Deltatt i markering mot Oslobudsjettet
- ✓ Deltatt på Fellesforbundets konferanse om fagopplæring
- ✓ Deltatt i fanemarkering mot vikarbyrådirektivet
- ✓ Deltatt på årsmøte i Jobzoneklubben

ÅRETS JUBILANTER

Fredag 12. november arrangerte foreningen jubilantfest i Folkets Hus, Oslo.

Forretningsfører, Liv Bjerknæs, ønsket velkommen.

Foreningens leder, Petter Vellesen, holdt jubilantenes tale. Fellesforbundet var representert ved hovedkasserer Steinar Karlsen, som takket jubilantene for langt og trofast medlemskap.

I år var det i alt 75 jubilanter: 2 stk 75 års jubilant, 2 stk 70 års jubilanter, 18stk. 60 års jubilanter, 14 stk. 50 års jubilanter, 7 stk. 45 ås jubilanter, 13 stk. 40 års jubilanter og 19 stk. 25 års jubilanter.

25 ÅR:
Robert Andersen, Ivar Kjell Brodahl, Trond Hagen, Harald Halvorsen, Finn Aage Henriksen, Lasse Jensen, Sigbjørn Julien, Odd G. Kanestrøm, Roger Tidemann Larsen, Jan Markus Mosesen, Erik Nilsen, Bjørn Nissan, Per Raymond Olsen, Kjell-Erik Pettersen, Henning Prøytz, Rune Stople, Elmer Strand, Arne Ødegård og Kåre Øverby.

40 ÅR:
Holger Bjørklund, Ingolf Hallbjørn Deraas, Harald Dybendal, Henry Farmen, Raymond Leslie Fawcett, Einar Gloslie, Konrad Korstadhagen, Anders Martin Lie, Tor Mostue, Johan Myhre, Hans Nordhagen, Kåre Nordhagen og Hans Træet.

45 ÅR:
Egil Borge, Nils Severin Hermansen, Markku Kerttula, Per Egil Kjeserud, Ola Johan Simonsen, Kristian Stensvold og Terje Svendsen.

50 ÅR:
Johnny Akselsen, Kåre Brennodden, Willy Arthur Due, Olaf Ellefsrud, Terje Haga, Niels Gunnar Jensen, Jan Magnus Johansen, Sten Oddv. Kristmoen, Kjell Martinsen, Øystein Nilsen, Odd Ransve, Martin Rasch, Reidar Ole Trangsrud og Gunnar Aabakken.

60 ÅR:
Normann Asbjørnsen, Oskar Brenna, Leif Bruer, Idar Eliassen, Kjell-Martin Olav Evensen, Kaare Friden, Arne Marino Grina, Henry Henning, Egil Maynart Iversen, Asbjørn Kristiansen, Kåre Rønningen, Kåre Røyrvik, Fingar Saugnes, Reidar Arthur Sæther, Arvid H. Sønsteli, Bjørn Andor Tellefsen, Erling Wisbak og Erik Øverland.

70 ÅR:
Trygve. H. Laheim og Trond Train Svendsen.

75 ÅR:
Odd Huus og Rolf Jenshagen.

75 års jubilantene ble tildelt stor malt stettefat. 70 års jubilantene ble tildelt stort malt stettefat. 60 års jubilantene ble også tildelt malt stettefat. 50 års jubilantene ble tildelt malt tallerken. 45 års jubilantene ble tildelt diplom som æresmedlem i Fellesforbundet. 40 års jubilantene ble tildelt LOs nål og 25 års jubilantene ble tildelt Fellesforbundets 25 års merke og foreningens 25 års nål.

Etter utdelingen var det dans for de som ønsket det og det syntes som alle var meget fornøyd og praten gikk lystig.

❏ Liv

Fra venstre: Petter Vellesen, Liv Bjerknæs, 75-årsjubilanten Rolf Jenshagen og Steinar Karlsen.

Foran sitter dagens 70-årsjubilanter Trygve Laheim og Trond Train Svendsen med frue.

Ekstraordinært årsmøte

Torsdag 25. november avholdt foreningen ekstraordinært årsmøte. Det møtte mellom 40 og 50 medlemmer. Grunnen til at det måtte avholdes ekstraordinært årsmøte var først og fremst at det var noen saker av økonomisk art og noen som var knytta til feriehjemmene som måtte vedtas, men først var det en interessant innledning om Bemanningsbransjen og vikarbyrådirektivet ved Stein Stugu fra de Facto.

Årsmøtet vedtok en uttalelse om vikarbyrådirektivet og å slutte seg til fanemarkeringa mot direktivet 1. desember. Det ble også vedtatt at styret skulle gjennomgå foreningens retningslinjer for kapitalforvaltning og å oppløse våre andeler i ODIN-fond.

Det var nok størst spenning knytta til dagsordens punkt 5 om feriehjemmene. Her ble det vedtatt å forlenge åremålskontraktene på Åsmundrud og Stranda. Det ble også vedtatt at avkastningen eller deler av avkastningen ved salg av feriehjem skal brukes til fritidstilbud til medlemmene. Et sånt fritidstilbud – subsidiert hytteleie gjennom Norgesbooking – ble behørig presentert og vedtatt. Dette tilbudet vil bli grundig gjennomgått annet sted i dette bladet.

PV

Verneombudskonferanse

20. oktober samlet 30 hovedverneombud i byggebransjen seg til en konferanse i Folkets Hus. Det var Oslo Bygningsarbeiderforening, Rørleggernes Fagforening og Tømrer og Byggfagforeningen som hadde tatt initiativ til konferansen i samarbeid med regionalt verneombud Anders Johnsen. Deltakerne representerte bedrifter innen de fleste fag som de tre foreningene organiserer.

På programmet sto en innledning om IA-avtalen ved Geir Inge Thon fra NAV, mens Astri Madshus fra Arbeidstilsynet innledet om muskel- og skjelettplager. Deltakerne fikk to innholdsrike og lærerike foredrag og ikke minst ble det en særdeles livlig og frisk debatt rundt begge temaene.

Viktigst var kanskje allikevel at dette møtet også ble stiftelsesmøtet for «HVO-forum», som blir en organisasjon som sammen med fagforeningene skal drive med systematisk arbeid i arbeidsmiljøsektoren for byggfagene. Dette er sårt tiltrengt. (Se også lederen i dette nummeret av *Bygningsarbeideren*). Forumet tar sikte på å avholde tre halvdagsmøter og en heldagskonferanse i året hvor man kan dele sine erfaringer med andre.

På møtet ble det valgt et arbeidsutvalg som består av Harald Braathen, Peab, Morten Normann, AF, Idar Danielsen, NCC, Øystein Stokken, Bravida og Tor Gunnar Dieseth, Oras.

Petter Vellesen

Grasrota om Bekken & Strøm-streiken

Hvorfor har du tatt turen til Gjøvik for å støtte de streikende på Bekken & Strøm?

Størk Hansen
Fellesforbundet avd. 678 Hunton Arbeiderforening & LO i Gjøvik, Land, Toten og Etnedal
En streik er ikke noe teselskap, det er en maktkamp mellom arbeidskjøperen og de ansatte der den sterkeste part vinner. Ideen med fagbevegelsen er å gjøre oss sterke nok til å vinne slike kamper. På Jevnaker så vi tidligere i år at en sånn seier ikke kommer av seg sjøl. Derfor må fagbevegelsen nå stille opp og gi de streikende den støtten de trenger for å vinne.

Tore Myrvang
Fellesforbundet avd. 121 Brusveen Jern og Metall
For å vise solidaritet med de streikende. Dette kommer sannsynligvis til å bli en langvarig kamp, og vi må støtte dem på alle måter vi kan. Å stille opp på streikevakt er én av dem. Derfor er jeg her i dag.

Morten Stenberg
Fellesforbundet avd. 54 Gjøvik Jern & Metall
Jeg er her fordi kampen ikke bare angår de ansatte på Bekken & Strøm, men alle som er i arbeid. Streiken handler også om fagbevegelsens fremtid. Det er viktig å markere at vi som bevegelse støtter opp om de streikende, og viser at en urett mot en er en urett mot alle.

Arbeidsinnvandrerne har det vanskeligst på boligmarkedet

Polske arbeidsinnvandrere er særlig utsatt for bostedløshet og forskjellsbehandling på boligmarkedet. Ofte er det språkproblemer og manglende kunnskaper som er skyld i dette.

Dette kommer fram i en undersøkelse som Magdalena Wostowska fra universitetet i Warszawa er i ferd med å gjøre i samarbeid med NIBR (Norsk institutt for by- og regionalforskning). Det er grunn til å tro at det som kommer fram i denne undersøkelsen også gjelder arbeidsinnvandrere fra andre østeuropeiske land. I følge forskeren er mangelen på sosiale og språklige ferdigheter et hinder. – Sammenliknet med andre immigranter får polakker ingen introduksjon i norsk språk og norske samfunnsforhold, sier hun. – Det finnes ingen obligatorisk offentlig finansierte opplæringsprogram, og systemet bygger på at arbeidsgivere skal besørge slik opplæring.

Det er få som er med i undersøkelsen som forteller om vanlige leieforhold. Mange forteller om å være henvist til et ustabilt og lite regulert innleiemarked. Uten ordinære leiekontrakter kan de oppleve å bli kastet på gata på dagen. Det er dessuten vanlig at mange bor sammen.

Også Leieboerforeningen har engasjert seg i denne saken, og de peker også på en annen side. «Bolig og arbeid er knyttet tett opp mot hverandre. Vi erfarer at arbeidsgiver ofte fungerer som utleier eller den som formidler boligen, og det er vår oppfatning at mange ikke tør ta opp klanderverdige forhold av frykt for å miste arbeidet», heter det i en uttalelse fra foreningen.

Leieboerforeningen setter også fingeren på mangelen på utleieboliger og at det faktum at det knapt bygges nye utleieboliger sammen med økende etterspørsel har ført til en markant økning i leieprisene, særlig i byene og pressområdene. Erfaringene er at migrantarbeiderne ofte bor i boliger som er sterkt overbefolket, har lav standard og til en urimelig høy leie. Ofte er boligene ikke godkjent for utleie eller som bolig. «De lovbestemmelsene som følger av den norske husleieloven synes ikke å gjelde for migrantarbeidere» sier Leieboerforeningen.

Det er ikke så få polakker som har blitt bostedsløse. Også her har de blitt marginalisert. De kommer ikke inn i døgnovernattingstilbudene og opplever at de gratis mattilbudene i byen er rettet mot norske rusmiddelbrukere. – Marginaliseringen fortsetter gjennom mangelen på språk, arbeidsledighet og kriminalitet, sier den polske forskeren.

De fleste nordmenn skaffer seg egen bolig ved hjelp av lån. Arbeidsinnvandrerne som ikke i utgangspunktet har tenkt å være så lenge i landet ser seg ikke tjent med å investere i egen bolig, men leier som oftest i stedet. Om de skulle ønske seg sitt eget hus eller leilighet vil det ofte være vanskelig å få lån. Noen banker krever lønn inn på konto ett år, arbeidskontrakt og familie i landet for i det hele tatt å behandle en lånesøknad. – Uten finanshistorie skal det mye til å få låne mer enn 75 til 80 prosent av hva boligen koster, sier direktør Rolf Mæhle i Finansnæringens Fellesorganisasjon. – Det er ofte vanskelig å kunne foreta kredittvurdering av folk med bakgrunn fra andre land, ikke minst å få en oversikt over hvilke økonomiske forpliktelser de eventuelt har i hjemlandet.

Det ser ut til at vi trenger noen tiltak for at det norske boligmarkedet skal fungere også for arbeidsinnvandrere: Bedre informasjon om hvordan boligmarkedet fungerer, velferdsordninger og sosiale forhold, et lovverk som ikke diskriminerer arbeidsinnvandrere, men som styrker leieboers rettigheter ved leie av bolig knytta til arbeidsforhold og klarere regler for godkjenning og kontroll av utleieboliger. Det må også vurderes ordninger om lånefinansiering hvor også kommunene og privatbankene deler noe av risikoen.

(Kilder: Husbanken, Leieboerforeningen)

❑ Petter

EU vingeklipper sosial boligbygging i Nederland

Det er opprør blant nederlandske boligorganisasjoner etter at EU-kommisjonen og den nederlandske regjeringen seint i fjor kom fram til en enighet om konkurranseforhold og statsstøtteregler for boligselskapene. Også CECODHAS, den europeiske organisasjonen for sosial boligbygging har reagert og protesterer kraftig mot EU-kommisjonens konklusjoner.

I Nederland har det vært sterke tradisjoner for sosial boligbygging bygd på et universalistisk system, det vil si at dette boligmarkedet skal være tilgjengelig for alle, ikke bare for eksempel «vanskeligstilte». Over 30% av nederlenderne bor i leiligheter i boligsosiale selskaper til en rimelig leie. Fordi disse boligselskapene mottar statsstøtte mener EU-kommisjonen at denne formen for sosial boligbygging strider mot EUs konkurranseregler.

Etter fire år med forhandlinger måtte den nederlandske regjeringen gå med på en avtale hvor det ble innført en øvre inntektsgrense på 33 000 – for å bo i disse husene, samtidig som at boligselskapene skulle konsentrere seg om de mest sårbare gruppene. I følge de nederlandske boligorganisasjonene vil dette føre til at en halv million nederlendere vil bli ekskludert fra dette boligmarkedet og at det vil gå hardt utover familier med mer enn en inntekt. Situasjonen vil umiddelbart bli merket hos førstegangsetablererne, men vil også bli ødeleggende for store grupper, hevdes det. Dette vil også føre til økt sosial segregering i tillegg til at det vil føre til nedgang for byggebransjen, sier de samme organisasjonene.

Politisk viser dette at universalitetsprinsippet i den sosiale boligbygginga ikke er forenlig med EUs konkurranseregler. Men vel så viktig er det kanskje at denne innblandinga i et lands boligpolitikk bryter med EUs såkalte nærhetsprinsipp, som sier at beslutningene skal tas på det mest hensiktsmessige nivå. Brüssel har vanligvis ikke lagt seg opp i de enkelte lands boligpolitikk. Spørsmålet er om dette betyr en ny linje.

I så fall har land som Tyskland, Sverige, Danmark og Østerrike all grunn til å føle seg truet.

❑ Petter

En anstendig boligpolitikk koster penger!

Boligsektoren er et område hvor politikken har forsvunnet. Mens boligpolitikk tidligere var et stort og viktig område, virker det som om ingen er særlig interessert lenger. Dette er til tross for at investering til bolig er den største utgiften vi har, og at ungdommen sliter med å komme seg inn på markedet. Heldigvis er det noen som fortsatt har stor interesse for boligpolitikk. Bygningsarbeideren har tatt en prat med Lars Aasen, leder i leieboerforeningen.

– Det å være leieboer gir vel ikke akkurat høy status i dag?
– Nei, da har du et svimerke i panna. Å være leieboer i Norge, uten at du har noen «god grunn» til det, som å være ung eller nyskilt, signaliserer at du er en taper på boligmarkedet og har hatt en mislykka boligkarriere som det heter. I hele etterkrigstida har det jo vært et uttalt mål at man skal eie sin egen bolig. Dermed har det vært svært lite fokus på leiesektoren. Etter min mening er det en kardinaltabbe å tro at alle skal eller vil eie bolig, også de vanskeligstilte. Det er de som får svi mest for svingningene i boligmarkedet og plutselig stigning i rentenivået for eksempel.

Jeg er enig i at vi i all hovedsak har et velfungerende boligmarked i Norge, men det er på tide at vi setter inn støtet mot leiesektoren. Når statsbudsjettet legger opp til 1000 nye studentboliger i hele landet syns jeg det blir alt for knuslete. I følge Norsk Studentorgansasjon mangler vi 13 000 studentboliger for å få en dekningsgrad på 20%.

– Oslo Bygningsarbeiderforening har tidligere tatt til orde for et ikkekommersielt leiemarked som et reelt alternativ. Hva mener du om det?
– Det er klart at flere utleieboliger vil dempe prisstigningen. Norge har helt klart et behov for en leiesektor. Sektoren i dag er faktisk ikke så rent liten, den utgjør mellom 20 og 25% av det totale markedet. I europeisk målestokk har dette vært svært lite, men nå synker andelen av leieleiligheter i EU, så gapet mellom oss og andre EU-land er ikke så stort lenger. Vi har for eksempel en større leiesektor enn i Spania. Men vi må organisere oss annerledes. Den største forskjellen mellom oss og andre land er at i Norge har vi bare marked. Alle de andre landene har en type leiemarked som er skjerma på en eller annen måte.

– Hvordan mener du at vi kan organisere leiesektoren annerledes?
– Det er åpenbart at vi må profesjonalisere sektoren, gjøre den tryggere og bedre for leieboerne. Strukturen på leiemarkedet er i dag slik at 60 prosent av leieboligene er i privat eie, 10 prosent er det profesjonelle utleiere som står bak og 12 prosent er kommunalt . Resten er det forskjellige andre aktører som står for og noe av det er ikke på det åpne markedet. Denne strukturen må vi gjøre noe med. Vi må få profesjonelle utleiere som kan tenke langsiktig og som vet hva det er å drive boligutleie.

– Hvorfor tenker ikke dagens utleiere langsiktig?
– Mange fokuserer alt for mye på å minske sin egen risiko. Derfor gis det nesten ikke annet enn tre-årskontrakter lenger. Dermed er det som var ment å være lovens minimum blitt hovedregelen. De er også veldig opptatt av at leieboerne ikke tar vare på boligene, men de gir dem heller ingen innflytelse. Jeg mener at hvis leieboere hadde hatt de samme demokratiske rettighetene som for eksempel andelseiere i borettslag ville de hatt et helt annet forhold til boligen sin.

– Er det private utleiebyråer som skal snu dette?
– Det kan godt være private, profesjonelle firmaer, men også stiftelser, kommunene for ikke å snakke om boligsamvirket. De må kunne drive boligene økonomisk forsvarlig på den måten at de må kunne drifte dem og også stå for det nødvendige vedlikehold, opprusting og utvikling, og de må gjerne ha et overskudd også, ellers er det vel ingen som vil drive med dette, men vi må allikevel skjerme næringa på en eller annen måte.

– Hvilke virkemidler har vi for å få til dette?
– Bransjen snakker mye om avskrivningsregler. Jeg mener også at vi må gi offentlige tilskudd til utleiemarkedet. Vi kan for eksempel tenke oss at det gis tilskudd til private under den forutsetning at det bygges utleieboliger som drives på en god og forsvarlig måte og innenfor et visst regelverk i en gitt periode. Da kan vi snakke om 20 år for eksempel.

– Blir ikke dette dyrt?
– Kanskje, men en anstendig boligpolitikk koster penger. Den norske boligmodellen slik vi har den nå er ikke spesielt billig den heller. Det er små direkte overføringer, men det er jo andre mekanismer som slår inn. For det første har vi jo rentefradrag for boliglån. Dessuten har vi svært lav eiendomsbeskatning her i landet, og for det tredje har vi fjerna inntektsfordelen av å bo i egen bolig. Jeg har regna ut at dette gir en samla skattesubsidiering til de som eier egen bolig på mellom 80 og 100 milliarder kroner! Det er jo derfor det er så mange som har råd til å investere i bolig. Jeg mener ikke nødvendigvis at vi skal skattelegge mer, men det er en voldsom skjevfordeling her. Subsidiene gis etter et slags omvendt Robin Hood-prinsipp: De som har veldig mye bolig får mye subsidier mens de som har lite får minst. Og de som leier får ingenting!

– Hva med bostøtteordningen?
– Jo, vi har jo den, men den er egentlig ingen støtte til leieboeren, men til huseieren. Leieboeren fungerer i prinsippet bare som mellommann. Den største mottakeren av bostøtte er jo faktisk kommunene.

– Å være leieboer i Norge signaliserer at du har en mislykka «boligkarriere», sier Lars Aasen i Leieboerforeningen. – Det er en kardinaltabbe å tro at alle skal eller vil eie sin egen bolig.

– Men hvordan vil du bruke pengene?
– Bare dokumentavgiften – kanskje den mest forhatte avgiften av alle – utgjør ca 5 milliarder kroner. Hvis halvparten av dette kunne puttes inn i leiesektoren ved å bygge nye utleieboliger og få struktur på leiemarkedet hadde vi kommet langt. Vi må få på plass tre ting: En profesjonell leiesektor som tenker langsiktig, markedsskjerming og beboermedvirkning. Når vi har fått til dette kan vi fokusere på de gode tingene ved å leie bolig.

– Og de gode tingene er?
– For det første er det forutsigbarhet. Du vil ha lange kontrakter som ikke kan sies opp uten videre, og vil ikke være så ramma av plutselige svingninger i markedet. En leieboer vil ikke være så utsatt for boligbobler som andre. Dessuten kan beboerne i mye større grad være med på å utvikle nye modeller for å bo, noe vi ser tydelig i Sverige, hvor leieboerbevegelsen er mye sterkere enn her.

– Hvordan ser du på framtida for boligsektoren?
– En by som organisme er avhengig av alle typer mennesker. Det kan ikke bare bo rike folk i byen, men også lærere, offentlig ansatte, frisører og andre folk som ikke tjener så bra. Det er en grense for hvor langt unna byen de kan bo. Derfor kan ikke prisstigningen fortsette i all uendelighet.

❏ Petter Vellesen

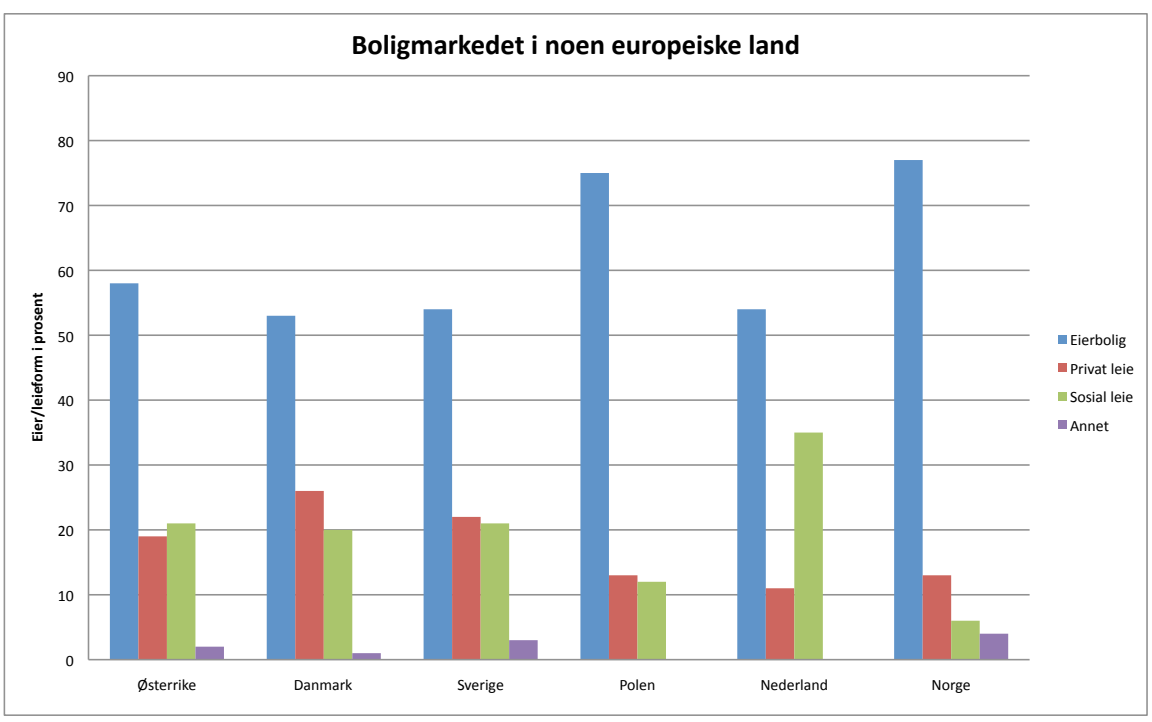

LEIEBOERFORENINGEN

Medlemsorganisasjon stiftet i 1933. 4000 medlemmer.
Jobber for å bedre og styrke boligforbrukeres kår.
Deltar aktivt i den politiske debatten.
Tilbyr juridisk bistand og rådgivning. Behandler ca 2 500 saker i året.
Nasjonalt kompetansesenter i husleierett.
Utfører ulike prosjekt- og utredningsoppgaver for eksterne oppdragsgivere.
Produserer bøker, brosjyrer, juridiske formularer, faktaark osv.
Engasjert av Husbanken for å bidra til å redusere antall begjæringer om utkastelser og gjennomførte utkastelser.
Hjemmeside: www.leieboerforeningen.no

Konkurser/tvangsavviklinger siden sist

(20.09.2010 - 30.11.2010)

Østlandsområdet • Kilde: Brønnøysundregistrene
(NUF = norskregistrert utenlandsk selskap)

Firma	Org.nr
Bademester Gruppen as	988 848 468
A-Consulting Group as (leie/formidling)	980 390 411
AJH Vedlikehold Anders Henrik Jensen	994 607 480
Akershus Bygg Consult ltd (nuf)	992 455 217
Aki Hytta as	988 115 169
Alercelo ltd (nuf)	991 268 294
Andersen Byggservice	991 057 684
Andreas-Malerfirma Zolkiewicz	993 030 899
Andreassen Maskin og Graveservice	991 377 859
Arild Jenssen	979 204 493
AS Bygg og Tømmermester Asbjørn Nyborg	932 420 708
Asker & Bærum Byggeservice as	991 411 828
Avdelingen.no as	985 260 478
Bad & Rehabilitering as	992 281 332
Bademesteren as	986 144 528
Bamrud Knut-Erik	970 290 982
Beto Kapp as	983 091 326
Bjerke Bolig og Bad as	993 336 130
Bo Li Bygg as	864 188 532
Bygg og Boligservice Glenn A Hansen	986 304 525
Bygg Partner Oslo as	994 095 609
Bygge - og Gravetjeneste M.M Milewski	992 888 113
Byggmontasje O. Johansen (nuf)	892 397 872
Chagall Bygg as	993 860 867
Darek Service as	981 496 698
Einer GTM Myrland	874 682 772
Eivind Jacobsen ltd (nuf)	994 022 490
Fasade Entreprenør ltd (nuf)	994 212 044
Faststream Recruitment as (utleie/formidling)	990 847 010
Fasttelecom Workgroup & Partners as (utleie)	993 366 951
Flis & Mur ltd (nuf) / Jan Fredriksen/Olsen	992 957 662
FP Bygg as	965 234 349
Gianni Pietro Eiendom as	984 687 435
Gjøvik Gravemaskindrift Langseth	988 402 192
Glomma VVS as	991 498 621
Goffeng Håndverkertjenester	989 976 087
Grav Øst as	993 825 204
GT - Bygg as	960 671 945
Interiør Montering as	988 673 609
Isaks Malerfirma Isak Sopi	880 848 682
It-Executive Search Norge (utleie/formidling)	989 078 925
Jan Fosnes	971 507 659
Jarusek Jiri	990 554 730
Jernbinderspesialisten as (Armeringssentralen)	986 504 974
Jon André Elfstrand	992 545 739
JRJ Bygg as (tidl. Otta Bygg as)	992 531 339
Julian Wyszniewski	989 750 526
K.F. Montering DA	990 714 193
Kampen Fasade as	994 510 916
Kavi Klima as	992 442 719
KK Anlegg as	992 777 540
KM Hansen & Sønn (tidl. OK Bolig as)	989 921 231
Krogh RR Service (nuf)	990 180 547
Lambros Tsolkas Malerservice	984 979 487
Lasse Hokling	975 816 192
Lebabygg Kleniewski	993 864 765
Lôfgren Bygg og Renovering	891 794 622
Løvlien Bygg	991 827 471
MA Byggservice (nuf)	992 409 517
Maler og Tapetsermester Jan Blohm	981 607 260
Malerfirma Roger Johansson ltd (nuf)	993 613 625
Malerservice Truls Lie	973 191 071
Marek Krzysztof Sokolowski	993 521 477
Maskin & Transport Consult as	980 690 539
Melwanto Rør as	991 195 246
Mesterfarge Skarnes Malermester R Rønningen as	983 357 776
Mestertrapp as	993 317 594
Monarch as	993 163 139
Montasje & Utleie ltd (nuf)	994 774 875
Montør Maciej Robert Makowski	992 414 650
Montør´n as	989 406 663
Morten & Søren Skadeservice as	987 015 322
Mr Zoob Artur Andrzes Oleksy	990 551 707
Multirør as	994 818 589
Naturhus as	986 333 665
Norgeshallen as	985 766 843
Norsk Tankutskifting as	986 344 276
Norsken & Svensken limited (nuf)	992 416 459
Ole Gjermund Aase	970 559 124
Oslo Byggrehabilitering as	993 460 362
Per Helle Kristensen	993 373 230
Personalhjelpen as	991 247 203
Proff Montasje Geir Arthur Johansen	886 385 722
Prosjekt Montering as	990 050 201
Q-Bygg & Eiendom ltd (nuf)	994 571 974
RE. Bygg (nuf)	994 774 913
Riv 1 2 3 as (tidl. Monsterbedriften as)	985 827 478
Rud Sten as (tidl. Naturstein as)	960 817 567
Rørlegger Service Wuttke	989 193 694
Rørservice Ivar Arnold Jørgensen	939 186 794
Sado-Maler Service Sadullarushiti	980 120 813
Sana Constructions Limited (nuf)	993 072 877
Skandinavisk Multi Entreprise as	992 279 532
Skjærgården 24 Telemark as	989 424 920
Skjærgården 24 Vestfold as	990 035 865
Skjærgården24 as	990 119 651
Skjærgården24 Østfold as	992 756 829
SL Entreprenør as	880 445 162
Smartbygg as	988 754 188
Stefan S Bygg Stadig	983 041 558
Stian Johansen Byggtjenester	989 036 467
Svene Bygg og Anlegg (nuf)	993 645 079
Svenning Gulvsliping	980 691 012
Swepartner v/Jan Patrik Hallenberg	993 815 152
Tak & Bygg Michael A Nilsen	991 634 835
Tanø Takservice	982 279 852
Thermax as	953 568 381
Thirud Anlegg as	879 516 072
TN Mal og Bygg Thomas Nyvang Nielsen	990 697 825
Tomasz Wereda	990 870 047
Tømrermester Helge Wahlmann	967 837 784
Taarn (tidl. FN-Bygg/tidl Taarn)	987 585 137
Van Denes & Holding as	892 031 932
VVS Rørleggeren as	987 754 079
Westrum Trond	970 147 527
Yu Servic Stankovic Vladimir	880 482 602
Zbyszcek Bygg Zbigniew F Dluski	987 450 126
Økologisk Hus (nuf)	995 082 446
Økologiske Hus (nuf)	990 923 892
Østfold Inneklima as	982 435 196
Åsen Tak og Maling Linda Fredriksen	891 832 362

Mange slags firma med mange slags formål

Mange firma har rett og slett bare morsomme navn, mens andre kan ha både morsomme navn og spre seg over mange bransjer samtidig. Bransjer som i bunn og grunn ikke har noe felles i det hele tatt.

Oslo By Eiendom er et Oslofirma med formål å drive med «kjøp av eiendom og utleie av leiligheter. Kjøp og salg av fisk, makrell og sild. Fisken skal eksporteres til Tyrkia».
Er ikke makrell og sild fisk da?

Kvitekoll ltd har morselskapet i England og formålet er: «konsulenttjenester, utvikling av forretningskonsepter og investeringer i teknologi relatert til bingo og vannrensing i Norge og utlandet. Eksport og salg av elektronikk, klær, leketøy med mer, i flere land i Afrika».

AB Tjenester er også et norskregistrert utenlandsk foretak hvor formålet kanskje er litt mer pretensiøst enn det forrige: «vask og renhold, kjøp av dødsbo, kjøp og utleie av fast eiendom, kjøp og salg av bil og motoriserte kjøretøy ink motorsykkel. Vaktmestertjenester, snekkerarbeid, malerarbeid, gartner, flyttebyrå. Auksjonsvirksomhet, kjøp og salg av møbler og interiørartikler».
Her trengs nok det som er av ledig arbeidskraft på Bøverbru

Rensel Consulting er også et norskregistrert utenlandsk foretak som har tenkt å drive med følgende virksomhet: «Salg av konsulenttjenester innenfor sosial omsorg og transport. Salg av biler og campingvogner. Salg av biler».
Salg av bruktbiler eller salg av omsorgstjenester kommer vel ut på ett? Bare man får solgt noe.

En av de bedre as er et nytt firma på Skedsmokorset som har som formål å drive med bygg og malertjenester innen bygg og anlegg.
Ja, hvor ellers driver man med bygg og malertjenester? Så får vi håpe at firmaet holder ord!

Slottsbygg as
Dette har kun som formål å forestå oppføring, reparasjon og vedlikehold av bygg og alt som står i denne forbindelse.
Samme folka var også delaktige i OK Bolig som seinere skiftet navn til K.M.Hansen as og uka etter var navnet K.M.Hansen & Sønn as før det ble åpnet konkurs etter oppbud, den 15.10.10. Firmaet hadde kjøpt og drev med omfattende oppussing av et par prosjekter i Trondheimsveien og i Nedre gate. Ikke akkurat noen slottsbygg, men med dette pretensiøse navnet vil nok alt gå så meget bedre. Så spørs det hva kongen på det ordentlige slottet vil si.

Thon Eiendom ltd er nok et norskregistrert utenlandsk foretak. Det skal ganske enkelt drive med oppussing/vedlikehold av bygninger og hus, inkludert renhold, kjøp og salg av bolig.
Ikke noe galt med det, men det finnes jo en annen Thon som kanskje ikke blir så glad i dette navnet. Han driver jo også med noe av det samme.

Hr Handyman as er et Hamarfirma som har som formål å drive med snekring, maling, anleggsgartnervirksomhet, kjøp og salg av biler og bilrekvisita, bilutleie, bilpleie og dekkskift.
Jeg har ikke helt forstått hvorfor så mange driver samtidig i byggebransjen og med kjøp og salg av biler. Men det er kanskje en sammenheng?

Fiwa Limited driver også med dette. Formål: «Reparasjon av motorvogner samt bygg og anlegg. Kjøp og salg av eiendom, utleievirksomhet samt annen naturlig tilhørende virksomhet.

T.K Anleggsgartner Tugrul Kaymakci har derimot ingen interesse av biler og har som formål å drive som anleggsgartner, samt gatekjøkken og pizzarestaurant.
Her blir det vel økologisk og grønn mat?

SZ Mont S.R.O er et selskap hvor moderfirmaet befinner seg i Slovakia. Formålet er følgende: Montering og demontering av stålkonstruksjoner, rørsystemer, teknologisk utstyr og trykkløse deler inne håndverk. Reparasjoner og vedlikehold, gjennombygging og montering av en funksjonell enhet av spesial teknisk utstyr for A og B trykkgrupper.
Her forstår jeg ikke det fnugg av hva firmaet skal drive med. Men det skyldes vel min egen uvitenhet. Dette må være avanserte greier.

Malerkjempen ltd ble stifta i november og har nok store ambisjoner skal man tolke navnet. Fra før driver eieren også snekkerfirmaet **Malerkjempen no ltd** med seks ansatte. Ingen kjempebutikk i følge regnskapene. Han er også registrert med enkeltpersonsforetaket Geir Arnold Gjertsen, mens MAL – Geir Gjertsen ble sletta i Brønnøysund i 2009.

Solidaransvar for første gang

På vegne av tre litauiske medlemmer fremmet Oslo Bygningsarbeiderforening i september et lønnskrav mot enkeltpersonforetaket Bygg og Bo Danilevicius på i alt 172 702 kroner. Kravet omfattet lønn, overtidsbetaling, feriepenger og lønn i oppsigelsestiden. Kopi av kravet ble oversendt hovedentreprenør Malermester Harald Askautrud AS, som sto solidarisk ansvarlig for deler av kravet (ca. 55 000 kroner).

SOLIDARANSVAR

1. januar i år innførte regjeringen solidaransvar, som innebærer at en hovedentreprenør kan stilles til ansvar for å utbetale lønn når underentreprenøren ikke betaler. Dette var den første saken der solidaransvar ble gjort gjeldende i Norge. Solidaransvaret har hatt en preventiv virkning særlig hos de store entreprenørene, som tidlig tok alvoret inn over seg. Alle rapportene vi får inn fra tillitsvalgte og medlemmer tilsier det, og på våre byggeplassbesøk finner vi ikke lengre grove tilfeller av sosial dumping på de store entreprenørenes prosjekter. Blant de små og mellomstore bedriftene er tilstanden imidlertid minst like ille som før. Det har dels med den økonomiske krisen å gjøre, og den prisdumpinga som har fulgt i dens farvann. Men dels dreier det seg også om en ukultur som har fått fotfeste særlig i malerbransjen, der det ikke er uvanlig at etablerte malermestre legger in anbud som er så lave at de ikke selv kan ta jobben med egne ansatte, og i stedet selger dem videre til aktører som kan tilby billigere arbeidskraft. Sånn sett er det ikke noen tilfeldighet at det første solidaransvar-kravet oppstod i malerbransjen.

ET VIRKEMIDDEL SOM VIRKER

Allerede 12. august i år sendte foreningen sitt første krav (på 85 000 kroner) til Bygg og Bo Danilevicius. Etter tre uker hadde vi fortsatt ikke annet svar enn våre egne brev i retur. Den normale saksgangen er gjerne slik; krav etterfølges av purring, som etterfølges av konkursvarsel og til slutt en konkursbegjæring til retten. Er man heldige og får tak i arbeidsgiveren tar en slik prosess gjerne et par måneder. Er man uheldig, går det raskt mer tid enn som så. Til slutt pleier vi å få slått firmaet konkurs, hvoretter det er NAV Lønnsgaranti som, etter lengre tids saksbehandling, betaler ut den utestående lønna – i alle fall de delene av kravet som ikke har rukket å bli foreldet. For arbeideren som ikke har fått lønn betyr dette lang tid uten de pengene man har krav på. For fellesskapet betyr det at penger som kunne vært brukt på fornuftige ting benyttes til å plukke opp regninga etter arbeidsgivere som ikke har betalt for seg.

Slik trodde vi det skulle bli også denne gangen. Men da to nye litauiske malere dukka opp i begynnelsen av september, viste timelistene deres at her var det blitt jobba på oppdrag av andre firmaer. Det betydde at kravet med sikkerhet kunne rettes mot flere enn Bygg og Bo Danilevicius. Vi kontaktet den kommunale byggherren Undervisningsbygg, som kunne fortelle oss at det var Malermester Harald Askautrud AS som var hovedentreprenør på prosjektene. I motsetning til de bakgårdsfirmaene vi vanligvis har å gjøre med, var det her altså snakk om et firma som faktisk har et navn og et rykte å ivareta – for ikke å forglemme gullkantede rammeavtaler med Undervisningsbygg og andre offentlige aktører. Kontrasten til vårt første lønnskrav forteller alt: Mens vi der venta nesten en måned på svar fra bedriften, var vi her i forhandlingsposisjon innen det hadde gått et døgn.

DRAPSTRUSLER

Kort tid etter ble det avholdt forhandlingsmøte der to av våre medlemmer var tilstede sammen med foreninga. Arbeidsgiversida var representert ved Malermester Harald Askautrud, administrerende direktør Geir Atle Mjeldheim fra Maler og Byggtapetsermestrenes Landsforbund, samt to representanter fra Bygg og Bo Danilevicius. I forkant av møtet var det lagt betydelig press på våre medlemmer for å trekke kravet, både i form av gulrøtter (50 000 svart for å trekke kravet) og pisk (en mellomleder fra firmaet er politianmeldt for drapstrusler). Vårt første medlem, som vi ikke lenger fikk tak i, bukket under for dette presset og trakk kravet. Det gjorde imidlertid ikke de to andre. De hadde tvert imot tatt sine forholdsregler, og blant annet gjort opptak av telefonsamtaler der firmaets innehaver ikke bare tilbød dem penger, men også innrømmet at de begge hadde jobbet i firmaet. Det siste var av en viss betydning, ettersom firmaet benektet at en av dem hadde jobba der.

Å få alle fakta på bordet var ikke helt enkelt. Bygg og Bo Danilevicius opererte uten ID-kort (som er påbudt i byggenæringen), de utstedte ikke lønnsslipper, og et av våre medlemmer hadde altså ikke engang arbeidskontrakt. Også oppsigelsene i firmaet foregikk muntlig, og deler av betalinga var svart. Etter forhandlingsmøtet var det nok likevel ingen tvil om hvem det var som snakket sant. Firmaets gjentatte forsøk på å begå karakterdrap på medlemmene våre, ved påstander om at de var narkomane, at de forsøkte å utpresse firmaet, og at de aldri hadde jobba for dem, ble tilbakevist. Malermester Harald Askautrud ba om et særmøte med foreningen i etterkant av møtet, der vi ble enige om et beløp til utbetaling. Dette gjaldt ikke bare de delene av kravet Askautrud sto solidarisk ansvarlige for, men skulle være en pakke som fikk saken ut av verden.

NÅR ENDEN ER GOD

En uke senere fikk de to medlemmene våre som hadde opprettholdt kravet utbetalt ca. 100 000 kroner. Den ene av dem dro tilbake til Litauen, den andre har fått seg jobb i en bar og har meldt overgang til Hotell & Restaurant. Askautrud har varsla at de ikke vil inngå flere kontrakter med Bygg og Bo Danilevicius.

Foreningen har siden fått inn flere saker der det har vært aktuelt å gjøre solidaransvar gjeldende, men hvor det har vært nok å ymte frampå med muligheten for å få pengene utbetalt. Flere arbeidsgivere finner det nok klokest å selv ordne opp umiddelbart, for ikke å havne i unåde hos entreprenørene de skal leve av. Og i de tilfellene det ikke skjer, finnes det altså andre til å rydde opp.

Solidaransvar har gitt arbeidere som ikke blir betalt et effektivt redskap til å få ut lønna si, og sparer både fagforeningene og samfunnet for kostnader. Nå kan vi ordne opp direkte med de berørte partene, og det i løpet av kort tid (betalingsfristen er tre uker). Vi trenger ikke å gå omveien om retten, og det er de som har fått utført arbeid for seg som betaler regninga, ikke felleskassa.

❑ Jonas Bals

«Et eksempel på godt sikringarbeid ved takarbeid.»

Fare for mer svart virksomhet

Mange krefter er i sving for å forenkle regelverket for næringslivet. Blant annet er det mange som har kommet med forslag om å sløyfe revisjonsplikten for mindre selskaper. Vi har vært meget skeptiske til dette og det samme er BNL og Fellesforbundet. De mener at det er en god tanke, men at ulempene er betydelige. I et felles brev fra Fellesforbundet og BNL til regjeringa påpeker de at revisjonsplikten er viktig for seriøsitet i byggenæringen. Videre heter det blant annet i brevet: «…Fellesforbundet og Byggenæringens Landsforening er sterkt i mot en fjerning av revisjonsplikten for små selskap. Det vil gjøre det lettere å være useriøs i en næring som fra før sliter med for mange useriøse aktører. Det å fjerne revisjonsplikten handler i mindre grad om forenkling, men mer om reduserte kostnader. Denne reduserte kostnaden kan komme til å vise seg å bli dyr for folk som velger å bruke håndverkere som ikke har økonomien i orden og hvor kontrollen svekkes. Myndighetene må sammen med næringens aktører satse på virkemidler som fremmer seriøsitet, framfor tiltak som virker motsatt. Regjeringen må derfor opprettholde revisjonsplikten for små selskap…»

På slutten av det felles brevet skrives det: «…Generelt mener vi at samfunnet som helhet er tjent med at aksjeselskaper i alle størrelser er underlagt revisjonsplikt. Samfunnet har behov for innsyn og kontroll. Nytten av revisjon for eiere, offentlige myndigheter og kreditorer mener vi overstiger kostnadene revisjonen påfører de revisjonspliktige.»

Brevet er undertegnet av Ketil Lyng i BNL og Arve Bakke i Fellesforbundet.

❑ Odd Magnar

Streik hos Bekken & Strøm

20 ansatte ved arbeidstøybedriften Bekken & Strøm på Gjøvik gikk i slutten av november til streik for tariffavtale. De ansatte, som er organisert i Handel & Kontor og Fellesforbundet, sier til HK-Nytt at de er forberedt på en langvarig streik. «I dag står vi uten forhandlingsrett. Det vil si at vi ikke gjennomfører lokale forhandlinger, og at vi ikke har rett til AFP. Timelønna ligger langt under tariff,» forteller streikeleder Johnny Martinsen. «Vi har riktignok en bonusordning, men den tilfaller bare de som er friske og raske. Du taper hvis du er borte mer enn tre dager. Det undergraver hele sykelønnsordningen. Dessuten må du jobbe overtid når sjefene vil det for å få deler av bonusen."

Størk Hansen, leder av LO i Gjøvik, Land, Toten og Etnedal, sier: «Det er mange som har trodd at de holdningene som disse arbeidsgiverne representerer, var utryddet i Norge. Det er feil. Disse holdningene har vært der hele tiden, ikke markerte og godt uttrykt i offentligheten, men som en understrøm, som nå kommer mer og mer opp i overflaten. For at denne streiken skal bli vellykket er det avgjørende at støttearbeidet over hele landet blir organisert og at hele bevegelsen er forberedt på en lang krig mot de kreftene som vil at arbeidsfolk skal stå med lua i hånda og be om almisser fra rikfolka. Vi må med andre ord kjenne vår besøkelsestid."

Roger Sollie, organisasjonsarbeider i Fellesforbundets avdeling 670, har oppfordret tillitsvalgte i bedrifter med ordentlige forhold som er kunder hos Bekken & Strøm til å legge press på firmaet. Veidekke har allerede før streiken begynte sagt opp sitt kundeforhold med bedriften. Nå må flere komme etter – denne streiken må vinnes!

❑ Jonas

Arbeidsgivere straffes ikke for lovbrudd – Noe må gjøres!

Arbeidstilsynet anslår at det skjer omtrent 80 000 arbeidsulykker hvert år. Men det er bare hver fjerde skade som blir rapportert, og langt sjeldnere skjer det at noen blir dømt eller bøtelagt. Antall arbeidsmiljøsaker som anmeldes til politiet ligger under 1000 årlig, og bare i et fåtall av disse sakene ender det med en reaksjon mot arbeidsgiver. Lagdommer Rune Bård Hansen ved Agder Lagmannsrett, som tidligere har jobbet blant annet i Økokrim, er en av de som har sett seg lei på denne utviklingen. I år ga han ut boka Arbeidsmiljøkriminalitet, som er ment å skulle fungere som et verktøy for politietterforskere, statsadvokater, dommere og Arbeidstilsynet på det boka beskriver som «et ofte komplisert kriminalitetsområde.»

Ettersom svært mange av personskadene i arbeidslivet skjer i bygg og anlegg, er dette en sak som i høyeste grad også angår oss bygningsarbeidere. Bygningsarbeideren inviterte derfor forfatteren av boka til et intervju.

– I boka di skriver du at helt siden du var nyutdanna politiadvokat har opplevd at arbeidsmiljøkriminalitet blir «stemoderlig behandlet» både etterforskningsmessig og påtalemessig. Du er også kritisk til Arbeidstilsynet, som du mener anmelder for få saker. Hva er årsaken til at arbeidsmiljøkriminalitet ikke behandles like alvorlig som annen kriminalitet?

– I stor grad dreier dette seg om hva politiet gjenkjenner som kriminalitet. Liv og helse har tradisjonelt ikke hatt den samme prioriteten som for eksempel vern av økonomiske interesser. Mens ulovlig jakt – av hensyn til grunneierne - har vært straffeforfulgt siden før Gulatingsloven, snakker vi her om et fenomen som i realiteten har vært definert som kriminelt bare i noen få tiår. Det er ikke mer enn 35 år siden vi fikk den første Arbeidsmiljøloven med krav om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Så selv om loven av 1977 har gjort det mulig å nå frem med både tiltale og dom, hjelper det lite når kulturen for å straffeforfølge i Arbeidstilsynet er så forsiktig som den er, og når politiet prioriterer slik de gjør. Den nye loven fra 2005 er nærmest en kopi av 1977-loven når det gjelder straffansvar.

Vi må også huske at årsakskjedene ofte er annerledes ved arbeidsmiljøkriminalitet. Når vi snakker om ulykker foreligger det for eksempel sjelden noen intensjon om å skade fra arbeidsgiverens side, det er heller snakk om å spare tid eller penger ved å ta en snarvei om bestemmelsene. «Forbryteren» vil ofte være en oppriktig bedrøvet arbeidsgiver, som nok «tok noen sjanser» men like fullt er sjokkert over resultatet. «Er det nødvendig å plage dem mer?» vil nok mange tenke. Ofte kan det i tillegg dreie seg om en lokal hjørnesteinsbedrift, og både tilsyn og politi vil nok ha en klar opplevelse at det er lettere å få med seg lokalsamfunnet mot en bande rumenske vinningsforbrytere enn mot det lokale næringslivet.
Samtidig vet vi at det er færre som dør som følge av drap enn av arbeidsulykker her til lands, og vi vet at strengere reaksjoner på dette området vil ha en preventiv virkning – i motsetning til hva som er tilfelle med drap, som jo vanligvis begås i affekt.

– Et av eksemplene du nevner i boka er en bedrift som fikk 20 000 i forelegg for brudd på stillasforskriften under særlig skjerpende omstendigheter, der stillaset falt sammen og en arbeider ble skadet. Dette var noen måneder etter at Arbeidstilsynet hadde påpekt mangler ved bedriftens stillasbruk. Selv foreslår du både kortere saksbehandlingstid og strengere straffer. Hvordan straffes egentlig arbeidsmiljøkriminalitet i dag?

– Kort fortalt: Altfor tafatt og puslete! Det er ikke noe annet straffeområde i Norge hvor forholdet mellom lovbrudd og straff er så uproporsjonalt. Så langt har vi bare tre ubetingede dommer for brudd på Arbeidsmiljøloven, og den lengste straffen har vært på 60 dager. I den saken omgjorde Lagmannsretten tingrettens dom, der det var idømt 45 dagers fengsel, til betinget fordi man mente arbeidsgiveren til tross for store forsømmelser likevel fremsto som ansvarlig «i hovedsak». Heldigvis ble den avgjørelsen senere sablet ned av Høyesterett. Lagmannsrettens begrunnelse bar etter mitt syn preg av klassejustis. Når det gjelder størrelsen på bøtene har stortinget faktisk uttalt at bøtene må være så høye at bedriftene ikke tjener på lovbrudd. Vi er ikke i nærheten av et slikt bøtenivå i dag.

Lagdommer Rune Bård Hansen har helt siden han var nyutdanna politiadvokat opplevd at arbeidsmiljøkriminalitet blir stemoderlig behandlet. Her foran det beryktede Ansgar Hotel i Oslo.

– Økokrim sendte i 2006 ut retningslinjer for reaksjonsfastsettelse med tilslutning fra Riksadvokaten, der det anbefales å ikke bøtelegge under 50 000 kroner, og at større bedrifter bør ut med flere millioner. Og om sosial dumping heter det i et rundskriv fra Riksadvokaten (1/2009) at «politiet må effektivt følge opp de tilfeller som blir anmeldt, både gjennom rask behandling og adekvat reaksjon». Gjøres dette i praksis?

– I alt for liten grad. Det er åpenbart vanskelig å få med folk nedover i systemet på å prioritere annerledes, både i politiet og i Arbeidstilsynet. Vi ser at grove vold- og seksualsaker nå straffes langt strengere enn før, og jeg har i flere år etterlyst en liknende skjerpelse hva angår arbeidsmiljøkriminalitet. Men jeg ser dessverre få tegn til bedringer. Dette gjelder ikke bare straffereaksjonene, men også hvorvidt forholdet overhodet anmeldes.

– Kan du utdype?

– I 2008 skrev Arbeidstilsynet at de bare anmeldte 18 av de 583 alvorligste tilfellene de kom over. Det var i saker som var alvorlige at de hadde ulykkeutrykning. Tallene for 2009 er ikke noe bedre. Dette er uholdbart. For snart ti år siden, i 2001, sa tilsynet at de hadde en «ambisjon» om å anmelde flere forhold, men dette er ikke fulgt opp i praksis. Jeg sjekket de siste tallene hos Økokrim før jeg kom hit (se egen sak), og tallenes tale er klar også i 2010: Antallet skader og dødsulykker er jevnt høyt, mens andelen forhold som blir anmeldt forblir svært lavt. Det eneste unntaket er så vidt jeg kan se saker der Økokrim har vært involvert, og hvor det har vært et skikkelig trøkk på etterforskningen. Der har bøtene i alle fall blitt høyere. Du skal med andre ord være svært uheldig som arbeidsgiver dersom lovbruddene du har begått skal

Utvikling av anmeldelser til politiet 2008–2010

	2008	2009	2010*
Ulovlig overtid	5	2	3
Sosial dumping	6	1	2
Fare for personskade	23	35	12
Internkontroll	32	16	7
Arbeidsmiljøkriminalitet totalt	975	766	574
Død	51	41	38
Personskade	-	542	465

* Tall per 8. november 2010
Kilde: Økokrim

få noen strafferettslige konsekvenser: Du må få de mest dedikerte folkene i politiet mot deg.

– Folk vi har snakket med i Arbeidstilsynet har antydet at de er tilbakeholdne med å anmelde ettersom de vet at saken uansett henlegges av politiet?

– Det kan sikkert stemme, men de kan jo ikke gi seg av den grunn! De må klage til Statsadvokaten dersom dette er tilfelle. Jeg tror nok at en vel så viktig grunn er at mange feilvurderer hva som må til for å kunne anmelde et forhold. Sørger man for å ta godt med bilder og skriver et kort oversendelsesbrev sammen med saken man uansett har utarbeidet, vil det i mange tilfeller være nok for at politiet etter noen få avhør kan gi en kraftig bot. Det behøver altså ikke bety mye mer arbeid, og tilsynet trenger ikke frykte at saken automatisk vil bli henlagt. Hvis det likevel skulle skje, må det klages.

– Men du mener det beste ville være om Arbeidstilsynet selv fikk myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr?

– Ja, så absolutt, ved mindre alvorlige saker Det bør i slike tilfelle være nok at tilsynet stadfester at en overtredelse har funnet sted. Vi må imidlertid være sikre på at de rent faktisk kommer til å bruke denne hjemmelen før vi gir den til dem. Tilsynet bør kunne gi gebyr av betydelig størrelse, men det er viktig at de virkelig alvorlige sakene også i fremtiden blir etterforsket av politiet. Arbeidstilsynets gebyradgang må være et supplement til bot og tiltale fra påtalemyndigheten.

– Du skriver også at ettersom det ofte bare er tilfeldigheter som avgjør om noen skader seg eller ikke når ting går på halv tolv, må det være overtredelsens grovhet, ikke skadefølgen, som skal bestemme hvor streng reaksjonen skal være?

– Ja, det er et veldig viktig poeng. Man må anmelde også det som kan medføre ulykker. Påtalemyndigheten og Arbeidstilsynet er jo egentlig enige om dette, det vi mangler er å få det fulgt opp i praksis. Ut fra et preventivt hensyn er det ikke tilfredsstillende at det blir tatt så lett på slike saker som det gjør i dag.

– Det er jo ikke uvanlig at utspill som dette ender med en oppfordring til politikerne om økte ressurser. Men det virker ikke som om det er budskapet ditt?

– Nei, dette er ikke først og fremst et spørsmål om ressurser, men om å gjøre mer med de midlene vi allerede har til rådighet. Får man en strømlinjeformet behandling av denne type saker vil man spare enormt med ressurser, og samtidig få gjort mer. Det er ikke penger som trengs, men entusiasme og en endring av mentaliteten.

– Du skriver i boka di at den økte mobiliteten på arbeidsmarkedet også har gjort det viktigere med håndhevelse av regler mot ulovlig overtid og sosial dumping, fordi det vil kunne medføre sikkerhetsbrudd med alvorlige ulykker til følge. Du skriver også at «kriminalitetsformen grenser mot økonomisk kriminalitet,» fordi det innebærer en besparelse for arbeidsgiver å «neglisjere arbeidstakernes helse og sikkerhet.» Kan du utdype dette?

– Dette er ikke hentet ut fra det blå, men har belegg i Høyesteretts praksis. En dom fra 2000 som angikk kjøre- og hviletid fastslår at det er et vesentlig moment at forbrytelsen også rammer de som tar hensyn og følger lovens bestemmelser, ved å sette dem i en dårligere konkurransesituasjon. Vi vet dessuten av erfaring at der du finner ett brudd, finner du gjerne flere. Sikkerhetsbruddene er ofte bare en del av en større pakke, der det er tale om mange ulike former for lovbrudd. De som begår disse lovbruddene har ofte utviklet det til et livsverk og en kunstform å holde seg akkurat på grensen av det påtale- og tilsynsmyndigheter finner det bryet verdt å slå ned på, og sørger for aldri å bli så store eller begå så alvorlige lovbrudd at det fanges opp på radaren. Så til tross for at all deres virksomhet er kriminell, fanges de ikke opp av systemet. Også dette tror jeg ville blitt mindre lukrativt dersom man bøtela strengere, og gjerne kombinerte det med inndragning av vinning og/eller gjenstander og rettighetstap.

– Et problem er vel også at de tiltalte ofte sitter på store økonomiske ressurser, har gode advokater til rådighet, og at sakene ofte er svært kompliserte. I en sak som Langemyhr-saken ser vi at det går flere år før saken kommer for retten, og det er sannsynlig at dette vil gi han en betydelig strafferabatt dersom han i det hele tatt blir dømt. I tilfellet med de to bygningsarbeiderne som omkom på Kampen skole ble det slått fast i domspremissene at straffen mot arbeidsformannen (120 dagers betinget fengsel) ville vært strengere dersom det ikke hadde gått tre og et halvt år før dommen falt i lagmannsretten. For fjorten år siden anbefalte Riksadvokaten tre måneders etterforskningstid, noe som burde kunne gi dom i løpet av seks måneder – er dette fulgt opp i praksis?

– Også her gjenstår det nok dessverre mye å gjøre. Ofte går det to til tre år før saken kommer opp i tingretten. Dette har med det vi snakket om tidligere å gjøre, at området tradisjonelt har vært lavt prioritert, og av mange oppleves som fremmed. Dessverre hersker det nok også en gjensidig skepsis mellom Arbeidstilsynet og politiet mange steder, og ofte blir ikke politiet engang varslet ved ulykker. Da er det ikke rart at ting tar tid. Mange gjemmer seg nok også bak en ide om at det er rettslig problematisk med samrøre, og at «tilsynet tenker på fremtiden, mens politiet etterforsker fortiden.» I virkeligheten henger jo dette sammen, og det bør myndighetene snart ta konsekvensen av.

❑ Jonas Bals

Få tiltaler også i Sverige

I 2008 døde 15 mennesker i byggulykker i Sverige, det største antallet på hele 2000-tallet. Byggnadsarbetaren skriver at bare to av disse ulykkene førte til tiltale (nr. 14/2010). I flere av etterforskningene har det blitt gjort svært mangelfullt arbeid, viser en undersøkelse avisa har gjort. Etter en dødsulykke i Hässelby utenfor Stockholm i januar 2008 het det for eksempel fra politiets side at «Patrullen har inte tagit några bilder då kamera inte fanns att tillgå.» Etter en dødsulykke i Göteborg i oktober samme år unnlot politiet å avhøre vitnet som befant seg på samme tak som fallulykken hadde skjedd. Vitnet, som var fra Romania, reiste hjem til hjemlandet samme kveld. Påtalejuristen i saken, Jörgen P. Lindberg, la ned etterforskningen fordi det «inte kunde visas att arbetsgivaren brustit i sitt skyddsansvar.» I Umeå har arbetsmiljöinspektör Sture Hansson aldri funnet ut hvorfor en dødsulykke i mai 2008, der sveiseren Marek Ruszel falt ni meter ned fra et stillas, aldri ble etterforsket ferdig. Avstanden til veggen var 54 centimeter, 24 centimeter mer enn hva reglene sier. Det fantes heller ikke noe rekkverk. «-Den omkomne hade inte fallskyddsutrustning på sig, vilket var sagt att man skulle. Men hade ställningen varit rätt byggd hade olyckan aldrig hänt,» sier Sture Hansson til Byggnadsarbetaren. Likevel la påtalejuristen Magnus Nilsson ned etterforskningen. «-Jag kommer inte riktigt ihåg omständigheterna. Men det var för att jag inte kunde visa att någon brustit på ett sätt som framkallade straffansvar,» er hans kommentar.

Jonas

57 døde under arbeid med vedlikehold

Arbeidstilsynet skriver på sine hjemmesider at i perioden 2000 fram til i dag har 57 personer omkommet i forbindelse med vedlikeholdsarbeid i Norge. Til sammen utgjør dette 12 prosent av arbeidsskadedødsfallene.

Mange ulykker skjer dessuten når man må reparere noe som plutselig ikke fungerer. Manglende kompetanse, feil verktøy, tidspress og stress er sentrale årsaker til at ulykker ofte skjer i forbindelse med denne type vedlikehold og arbeid.

Arbeidstilsynet planlegger nå å ta inn vedlikehold som tema på tilsyn i aktuelle bransjer i 2011.

Oms

Fagorganiserte får sjeldnere sparken

I følge en artikkel på forskning.no mister tyske fagorganiserte jobben sjeldnere enn uorganiserte arbeidskollegaer. Det viser en ny studie basert på data fra den omfattende tyske levekårskartleggingen. Risikoen for å miste jobben i løpet av ett år er 3,6 prosent for uorganiserte og 1,3 prosent for organiserte. Effekten gjaldt begge kjønn, men var mer markert for kvinner enn for menn. Dette indikerer en oppsiktsvekkende personlig fordel ved å være fagorganisert i Vest-Tyskland i de siste tjue åra. Det kan også bidra til å forklare hvorfor fagforeningsmedlemmer er villige til å betale betydelige medlemsavgifter, selv om de kunne være gratispassasjerer på mange av fordelene tyske fagforeninger tilbyr, skriver professorene Goerke og Pannenberg i studien. Slik kan det være i Norge også tror Fafo-forsker Torgeir Aarvaag Stokke. Resultatet forklares med at fagorganiserte har flere ressurser å dra veksler på når de står i fare for å miste jobben og at det derfor er mer kostbart å si dem opp.

Oms

Regionale verneombud i hotell og restaurant og i renholdsbransjen

Regjeringa har besluttet å etablere regionale verneombud i renholds- og i hotell- og restaurantbransjen og følger dermed opp regjeringens Handlingsplan 2 mot sosial dumping. Arbeidsdepartementet har fastsatt forskrift om dette som skal tre i kraft fra 1. januar 2010.

NHO er sjølsagt veldig i mot dette og argumenterer blant annet med at de er i mot å privatisere tilsynsordninger. Og de vil slettes ikke være med på at deres medlemmer skal være med på å finansiere dette.

Odd Magnar

Allmenngjøring til EFTA-domstolen

Borgarting lagmansrett har besluttet å be EFTA-domstolen om en rådgivende uttalelse i forbindelse med ankesaken om allmenngjøring av verkstedoverenskomsten for skips- og verftsindustrien. NHO og Norsk Industri var sterkt uenige i tariffnemndas vedtak om å allmenngjøre deler av verkstedoverenskomsten for skips- og verfstindustrien og 9 verft gikk til sak mot staten, men tapte i Oslo tingrett. Saken ble anket til lagmannsretten. I oktober besluttet Borgarting lagmanssrett å legge saken fram for EFTA-domstolen etter anmodning fra NHO, Norsk Industri og de ni verftene.

Oms

Noen kommer, noen går…

Det er blitt vinter i Oslo. Snoen blåser skarpt gjennom gatene, det er snø i lufta og gradestokken er godt nede på det blå. På PEABs byggeplass i Pilestredet treffer vi Olav Johansen, en erfaren bygningsarbeider fra Gran på Hadeland og Alexander Trinidad, romsåsgutt fra den Dominikanske Republikk.

Tre glade gutter i Pilestredet: Sjur Alvsåker, Olav Johansen og Alexander Trinidad

-Det er ikke så farlig om det er kaldt, sier Olav. – Det kan vi alltids tåle, men når det sludder og regner om hverandre og materialene fryser fast, da er det ille! Men la oss gå inn i brakka allikevel, foreslår han. Og det er skribenten glad for.

Olav Johansen har tre dager igjen av yrkeskarrieren før han går av med AFP, mens Alexander skal ta fagprøven som betongarbeider om fjorten dager, så her har vi å gjøre med to karer i hver sin ende av arbeidslivet. – Jeg har egentlig ikke fagbrev en gang, ler Olav. – Jeg har noe som heter yrkesbevis, men jeg har jo vært forskalingsbas i 29 år, så kompetansen er vel i orden. For unge lesere og folk som ikke har kjennskap til betongfagene kan vi fortelle at ordningen med yrkesbevis kom som en overgangsordning når fagene forskaling, armering, betong- og grunnarbeid kom under fagopplæringslova i 1977. De som hadde tre års praksis før dette slapp å avlegge fagprøve, men fikk utstedt et såkalt yrkesbevis. Olav er vel en av de få gjenværende yrkesaktive som har et slikt. Og nå går også han over i pensjonistenes rekker.

– Hvordan skal du fordrive tida som pensjonist, Olav, spør vi.

– Jeg tror det kommer til å bli kjempebra, svarer han. – Jeg har vært dårlig en stund, men nå har jeg kommet meg veldig, så nå har jeg begynt å hogge ved. Til å begynne med hogg jeg helt vilt og skulle hogge så og så mye på økta. Nå tar jeg det mer med ro. «Du behøver ikke å bli ferdig i dag,» pleier kjerringa å si. «Å, ikke det,» sier jeg… Det blir nok en overgang, og det blir vanskelig å få akkordtempoet ut av huet. Ellers har jeg en travhest som jeg kommer til å bruke mer av tida mi på, så jeg får ikke fritidsproblemer.

MYE DAGPENDLING

Olav bor på Gran, åtte mil fra Oslo, så det har gått mye tid på reising. – Ja, jeg har vært dagpendler i tredve år, når jeg ikke har ligget på brakke, så jeg har knapt hatt tid til unga mine sier han. – Nå skal jeg ta det igjen på barnebarna, og det gleder jeg meg til!

Alexander følger interessert med på «gamlingens» historier. – Bestefaren min var snekker i den Dominikanske Republikk, sier han, og jeg var ofte med ham på jobb når jeg var liten. Derfor var yrkesvalget mitt lett. Helt siden guttedagene har jeg hatt en drøm om å bli bygningsarbeider. Så for meg var det et helt bevisst valg å begynne med byggfag. Når jeg gikk på skolen ble jeg utplassert på PEAB-plasser i flere omganger, og dermed havna jeg her i læra også.

– Det var annerledes i min tid, sier Olav. – Vi fra bygda kom på byggeplassen og hvis vi viste interesse og anlegg gikk vi raskt inn i akkordlaget på full lønn. «Han er godkjent!» sa basen. Vi spør Olav om hvordan hans løpebane har vært. – Jeg tror den er typisk for de fleste bygningsarbeidere på min alder, svarer han. – Først var jeg til sjøs og på veianlegg og hadde noen småjobber som sjåfør og sånt før jeg begynte med bygningsarbeid. Da var jeg først i noen småbedrifter hjemme før jeg havna i Grunn- og Høybygg. Nå har jeg vært i bygningsbransjen i snart 40 år. For toogtredve og et halvt år sida kom jeg til Fagbygg, som firmaet het den gangen, og der har jeg altså blitt siden.

Alexander kommer til å føre den gode bygningsarbeiderarven videre når Olav takker for seg.

– Hvordan var det å begynne i Fagbygg da? spør vi.
– I Fagbygg var det kanonforhold den gangen, svarer Olav og blir entusiastisk. – Det var gode arbeidsforhold, høy brakkestandard med kantine og vi fikk til og med arbeidstøy. For meg var det som å komme i himmerike! Den gangen tok de vare på folka sine. Da var vi mer verdt. Nå er det blitt mye lengre avstand mellom ledelsen og arbeiderne og jeg har inntrykk av at det bare er økonomi, økonomi, økonomi…

FORSKALINGSFAGET ER VANSKELIG

– Men det blir vel mye prat om gamle dager, sier han og snur seg mot Alexander. – Det er vel mer interessant å prate om hvordan ungdommen har det. Lærer dere mye på skolen, for eksempel, spør han. – Nei, svarer Alexander. – Jeg syns nesten ikke vi lærte noen ting på skolen. Vi lærer mye mer på byggeplassen.

Alexander følger interessert med på historier fra gamle dager.

– Dette var interessant. Det må du utdype litt nærmere, sier vi.
– Det var så lite å gjøre på skolen, forklarer han. – Vi var for eksempel fire guttunger på en vegg på et par meter i fjorten dager. Da ble det mye prat om hvordan vi skulle gjøre det og lite produksjon.

– Ja, men sånn er det jo med forskaling, skyter Olav inn. – Litt av det spesielle med forskalingsfaget er jo at det kan gjøres på mange måter og at nesten ingen gjør det likt. Tro det eller ei, men dette yrket er faktisk ganske vanskelig. Jeg er kanskje litt gammeldags, men jeg tror at opplæringa på mange måter var bedre før. Man må vel ha litt teori, men det blir litt lite yrkesretta.

– Det er jeg faktisk helt enig i, sier Alexander. – Yrkesteorien er ikke så verst, men fellesfaga som engelsk og matte kunne ha vært mye mer yrkesretta.

Nå kommer basen inn, blåfrossen og fæl. Han slenger hanskene på bordet og forlanger å få kaffe.

– Da jeg begynte i læra ble jeg satt til å banke lemmer i to år, sier han. –Det er jo blitt mye bedre nå, i hvert fall her i PEAB. Sjur Alvsåker har sterke meninger om fagopplæring og han har et godt grunnlag for å mene noe. Ikke bare sitter han som medlem i prøvenemnd. I fjor vikarierte han et halvt år som lærer i betongfag på skolen, og etter hva ryktene sier fikk han mange elever til å se på betongfaget med nye øyne.

– Etter min mening er ikke Kunnskapsløftet ordentlig gjennomført, sier han, – i hvert fall ikke når det gjelder betongfaget. I beste fall er det «same shit, new wrapping.» Kunnskapsløftet er kanskje bra for teoretiske fag, men ikke for yrkesfag. Jeg syns det er feil at ungdommene må gå to år på skole etter ungdomsskolen. Hvis du har gått ti år på skolen og ikke lært en dritt er det liten sjanse for at du lærer noe på de neste to åra, for å sette det på spissen. Det må være større rom for fleksible ordninger. Bedriftene har fått et stort ansvar for fagopplæringa. Men jeg må få si at jeg synes PEAB er blitt flinke.

OPPLÆRINGA TAS ALVORLIG

– Ja, jeg er veldig godt fornøyd med opplæringa her i bedriften, sier Alexander. – Det er mulig jeg har vært spesielt heldig, men jeg har stort sett bare gått på tradisjonell forskaling disse to åra, og det har jeg lært utrolig mye av. Og så har jeg blitt fulgt godt opp og hatt gode faddere. Så jeg syns bedriften har tatt fagopplæringa alvorlig.

– Og nå er det rett før du skal ta fagprøven.
– Ja, nå er det bare dager igjen. Jeg må si at jeg er spent på prøvestykket, men jeg føler jo at jeg er godt forberedt. Dessuten har jo Olav «passa på meg» de siste dagene for å gi meg den siste finishen. Og en ting til: PEAB har ikke bare gitt meg gode faddere, de har vært flinke til å la meg jobbe litt på egenhånd også, så jeg føler at jeg er blitt vant til å jobbe og tenke selvstendig.

Vi vender oss tilbake til Olav og spør hvordan han tror framtida vil bli for ungdommen som begynner i bransjen.
– Jeg håper ikke utviklinga går bakover, sier han, men er litt skeptisk. – Jeg synes vi ser tendenser til det, på brakkestandarden for eksempel. Det tas alt for mye økonomiske hensyn. Men noe blir bedre. Ungdommen er mye flinkere enn oss til å bruke sikkerhetsutstyr, og det er bra. Der fortjener de skryt. Men jeg er mest bekymra for statusen for yrkesfaga.

Nå blir Sjur ivrig. – Det er jeg veldig enig i. Det virker nesten som om skoletaperne blir «henvist» til håndverksfagene. Men man kan jo faktisk ikke være «stokk dum» i dette yrket, i motsetning til hva mange ser ut til å tro.

– Men husk at statusen kommer utenfra, sier Olav til Alexander, og nå er tydeligvis kommet til de vise råd. – Du må ikke bry deg om hva andre mener om faget, men fortsette som nå. Du må være punktlig, ærlig og gi klare beskjeder, så kommer du til å bli en god betongarbeider!

Og det kan vi jo la stå som gode visdomsord og en fin avlutning på praten. Så vil gjerne Bygningsarbeideren ønske Alexander lykke til med fagprøven og Olav med pensjonistlivet.

❑ Petter Vellesen

Look to Trondheim

Når det offentlige skal bygge en bygning – skole, barnehage eller sykehus, for eksempel – er de underlagt loven om offentlige anskaffelser. I utgangspunktet sier den at billigste anbud skal foretrekkes, men det er lovlig å vektlegge andre ting også. Dermed er det veldig opp til de forskjellige offentlige byggherrene – det være seg staten, fylkene, kommunene eller organer som Forsvaret og NSB – hva slags praksis de legger seg på. Dette gir seg mange merkelige utslag, ikke minst i kommune-Norge, hvor regelverket praktiseres ulikt fra kommune til kommune.

Roar Aas sitter i bystyret i Trondheim og mener fagforeningene må ha stort fokus på å bidra i politisk arbeid.

En ensidig politikk ved å legge stor vekt på billigste anbud vil føre til at anbyderne konkurrerer på lønns- og arbeidsforhold, kvalitet og kompetanse. Dermed vil en slik praksis unektelig føre til sosial dumping og angrep på faglige rettigheter, for ikke å snakke om dårligere kvalitet på det endelige produktet. Det vil ikke bare gå utover byggherren, men også de som skal bruke bygningen og til sjuende og sist på skattebetalerne.

I *Bygningsarbeideren* nr 1-10 brakte vi en artikkel fra Fet kommune, hvor de klarte å sette bort byggingen av to skoler til et estisk firma som ikke hadde den nødvendige kompetansen. Vedtaket ble riktignok omgjort, men før det hadde ordføreren jubla og kalt anbudet «en gavepakke til kommunen».

Det overordnede målet for Oslo kommunes anskaffelser er at de «skal være økonomisk effektive og skape tillit til Oslo kommune som innkjøper». Med dette fokuset på økonomi er det ikke rart at Oslo Kommune som byggherre har rota seg bort i mange uheldige saker, som Langemyhr-saken og nå sist tvisten med Karlsen og Nordseth.

Men Oslo kommune er styrt av Høyre og Frp. Trondheim kommune har hatt rødgrønt flertall siden 2003. Bygningsarbeideren har tatt en prat med Roar Aas. Han er tømrer og organisert i Snekker og tømrernes Fagforening, hvor han også er ansatt som oppmåler. Roar sitter i bystyret for Arbeiderpartiet. Han er også medlem i byutviklingskomiteen og må være rett mann å spørre når vi er nysgjerrig på om praksisen i Trondheim er annerledes enn i hovedstaden.

Dette kan han langt på vei bekrefte. –Det er mulig jeg er noe i overkant positiv, men det blir vel slik når man har vært med på en del av vedtakene, sier han med et lite smil.

– Hvor mye vektlegger Trondheim pris i innkjøpsstrategien sin?

– Pris i Trondheim kommune vektlegges med 60 % og oppover.

Det er også en skala som omhandler generell kompetanse for tilbudt nøkkelpersonell (minimum prosjektleder/anleggsleder og formann/bas) og hvordan disse personer er organisert i prosjektet. I tillegg kan man angi eventuell spesiell kompetanse som vil bli vektlagt. Dette er en skala fra 0-40 %.

– Har du inntrykk av at Trondheim kommunes anbudsregime er med på å fremme seriøsitet og kompetanseutvikling?

– Mitt inntrykk er at kompetanse blir vektlagt i stor grad, Trondheim kommune ligger i front når det gjelder fokus på miljøvennlige bygg og å prøve ut alternative anbudskriterier og nye byggeskikker.

De siste skoler og nye bygg Trondheim kommune har bygd har vært totalentrepriser med høye krav til utførsel og kunnskap om klima, energi og tetthet. Fordelen med disse kravene er at det bygger opp under kompetanseheving til fagarbeider, formenn, anleggsledere og ledelse og borger dermed for seriøsitet.

– Er byggeplassene til Trondheim kommune bedre eller dårligere drevet enn de private prosjektene sett med en bygningsarbeiders øyne?

– Jeg har inntrykk av at byggeplassene til kommunen er drevet godt, og det meste er i orden når det gjelder HMS, lærlingbedrifter og god kontroll på sosial dumping.

Utbyggingen av sykehuset i Trondheim har vært et godt prosjekt når det gjelder fokuset på HMS, seriøsitet og god produksjon. Det siste byggetrinnet som kommer i gang til våren er Veidekke entreprenør innstilt på tross av at de var vesentlig dyrere en det billigste anbudet. De fikk jobben på grunn av at de hadde høy kompetanse i alle ledd.

– I Trondheim er det antikontraktørklausul. Mange mener at dette er i strid med EØS-reglementet. Vet du om klausulen står trygt, eller er den utsatt for angrep?

– Antikontraktørklausulen har ikke vært tema i Trondheim de siste årene.

– I Trondheim er det flere aktive byggfagforeninger. Hvilken innflytelse har de på hva som skjer på dette området?

– Offentlig byggherre er en viktig aktør i byggenæringen, den står for opp mot 40% av byggeaktiviteten og er en sentral aktør for et godt arbeidsliv. Dette innebærer at fagforeningene må involvere seg politisk.

Jeg mener at man ikke bare kan stille krav på krav og håpe på å få de gjennomført, men man må også være med og bidra i det politiske arbeidet gjennom å melde seg inn i partier på venstresiden og delta i valgkamper, politiske møter og stille som listekandidater til valget.

Det er der politikken blir vedtatt, det handler om å bidra i politisk arbeid for å ha innflytelse.
Dette mener jeg fagforeningene må ha stort fokus på.

– Flere fagforeninger, blant annet Landskonferansen for mur og betong, har tatt til orde for at kommunene bør innføre et slags selvpålagt solidaransvar. Er det mulig å få til i Trondheim?

– Alt er ikke perfekt i Trondheim heller, så et av kravene våre frem mot neste valg er selvpålagt solidaransvar og strengere oppfølging av anbudskriteriene. Det gjelder å gjøre en solid valgkamp så vi klarer å beholde det rødgrønne styret. Får vi et Høyre/Frp-styre er det takk og farvel til det gode samarbeidet.

I Oslo har det som kjent vært et Høyre/Fr.p-byråd siden 2003, og med unntak av en periode på 90-tallet har Høyre sittet med byrådsmakta siden den parlamentariske modellen ble innført i 1986. I et sånt klima har det ikke vært lett å få til et godt samarbeid med fagbevegelsen om gode anbudsregler. Bygningsarbeideren er sikker på at det må et skifte til for å få til noe sånt. Den sjansen har vi ved kommunevalget 2011, og den må vi ta!

Men dessverre er det ikke bare de blå kommunene som har en dårlig praksis rundt innkjøpsreglene. Fagforeningene må nok være vaktbikkjer uansett hvilken politisk farge kommunestyrene har. Derfor er ikke dette bare en valgkampsak, men noe som vil pågå kontinuerlig. I denne saken er det også mulig å gjøre felles sak med arbeidsgiverne, som også har sett seg lei på at de useriøse stikker av med jobbene.

❑ Petter Vellesen

Original og spennende tømrerhistorie

I 2010 har Tømrer- og Byggfagforeningen i Oslo fylt 125 år. Ved 100-årsjubileet i 1985 hadde foreninga, som da hette Tømrer og snekkernes fagforening, engasjert historikeren Hallvard Tjelmeland til å skrive ei grundig og interessant jubileumsberetning på godt og vel 400 sider. Ved 125-årsjubileet valgte foreninga, under tittelen «Opposisjonsbyggerne», å la to ganske forskjellige forfattere – sin egen leder fra 1988 og 20 år framover, Egil Mongstad, og De Facto-medarbeideren Paul Bjerke – kaste hvert sitt blikk på de siste 25 åra. Siktemålet var å få et kombinert historie-, debatt-og kurshefte. Resultatet er da også blitt to høyst problematiserende framstillinger, som utfordrer leserne til å bruke huet og egger til diskusjon.

Mongstads bidrag er til en viss grad en sjølbiografi, der han innledningsvis forteller «hvem» han har vært fra og med fødselen i en arbeiderfamilie i Bergen i 1947. Etter å ha meldt seg inn i AKP(m-l) i 1974, fikk halvveisstudenten i 1975 jobb som hjelpearbeider i bygning og blei organisert i Oslo Stein og Jord. Deretter tok han voksenopplæring i tømrerfaget, kom over i Tømrer og Snekkerforeninga og blei i 1985 klubbleder i entreprenørbedriften Kristian Stensrud & Sønn. På initiativ fra et nettverk av opposisjonelle medlemmer blei han så i 1988 valgt til leder av foreninga. Året før hadde han da meldt seg ut av AKP. Fra 1995 var han leder av Fellesforbundet Region Oslo fram til regionene blei nedlagt i 2004.

Mongstad var og er med andre ord en ganske typisk representant for en generasjon av yngre faglige aktivister som fra 1980-tallet blei ledende i en voksende venstre-opposisjon innafor LO. Det sjølbiografiske preget på Mongstads bidrag er derfor ikke en svakhet, men en styrke ved jubileumsskiftet. Mongstad har åpenbart spilt en svært viktig rolle i kampen for å opprettholde Tømrer og Byggfagforeninga (som den gikk over til å hete da flere faggrupper kom med) som ei i ordets opprinnelige forstand fagforening, basert på akkordtariffen og målervirksomheten som hører med, og på medlemmenes faglige kvalifikasjoner og stolthet. Kampen for dette har han og foreninga måtta føre både mot arbeidsgivere, mot sitt eget tidligere forbund, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, og mot det nye, sterkt byråkratiske og «service»-baserte Fellesforbundet som NBIAF gikk med i fra starten i 1988, og som var og er sammensatt av tidligere forbund som til å begynne med ikke hadde mer til felles enn at de organiserte arbeidere i privat sektor.

Ved stiftelsen var Fellesforbundet dermed ikke mye mer enn et forsøk fra gamle forbundsledere i privat sektor på å etablere en motvekt mot de sterkt voksende LO-forbunda i offentlig sektor, særlig Kommuneforbundet – en motvekt som slutta opp om NHOs linje for å «effektivisere» offentlig sektor ved hjelp av privatisering og konkurranseutsetting.

I kampen for å opprettholde foreninga som ei sjølstendig og ikke-byråkratisk fagforening har Mongstad i bestemte faser ikke gått av veien for å stå i spissen for å drøfte muligheten av å melde seg ut av LO. Heller ikke for å ta initiativ til å opprette en egen stiftelse, Stiftelsen Byggfag, som har hand om foreningas eiendeler og målervirksomheten, og dermed kan hindre at de i gitte situasjoner går over til Fellesforbundet eller LO. Her ligger vel også mye av bakgrunnen for motstanden mot å gå med i Oslo Bygningsarbeiderforening.

På den andre sida har Egil Mongstad i de fleste åra sia 1988 vært en krumtapp i og en ledende talsmann for ei rekke viktige saker som den breiere faglige venstre-opposisjonen, på tvers av yrkes- og foreningsgrenser, har reist og dels vinni fram med overfor ledelsen i LO og i Fellesforbundet: Kampen mot norsk EU-medlemskap og mot rølp i bygningsbransjen, Renteaksjonen, kampen mot det såkalte solidaritetstalternativet, mot Bondevik IIs nye arbeidslivslov, mot sosial dumping og kampen for å beholde en best mulig AFP. I flere av disse kampene nevner han den store og prinsipielt viktige innsatsen organisasjonsarbeiderne Tor Mostue og Kjell Skjervø har stått for.

Samtidig kommer det fram at Mongstad i det seinere endte med å stemme for pensjonsforliket på LO-kongressen i 2005 og gikk inn for å godta meklingsresultatet om videreføring av en amputert AFP ved tariffoppgjøret i 2008. Foran valget i 2009 var Mongstad ikke lenger leder i foreninga, men rådgiver for et nytt foreningsstyre som ikke oppfordra medlemmene til å stemme rød-grønt, men bare til å «bruke stemmeretten».

I sin 2. del av jubileumsskriftet peker Paul Bjerke på den samme tendensen til en viss anti-politisk og fagsjåvinistisk utvikling i Tømrer og Byggfagforeninga under opposisjonsbyggeren Egil Mongstads ledelse, og på at kontinuiteten fra den tidligere Arbeiderparti-dominerte foreninga og fram til dagens forening er sterkere enn bruddet, desto mer som det stort sett var opposisjonelle Arbeiderparti-folk som utøvde denne dominansen. Noe av det beste ved Bjerkes bidrag, er den grundige drøftinga av fagorganisering basert på fag og profesjon kontra på klassemessig og politisk grunnlag, ei drøfting som burde være egna til å stimulere til klargjørende diskusjoner om dette innen foreninga. Her konkluderer Bjerke med at det er tilknyttinga til en faglig-politisk venstre-opposisjon, kombinert med vekt på fag og yrkesstolthet , som har gjort tømrerforeningene til sterke fagforeninger.

Egil Mongstad og venstre-opposisjonen tok over ledelsen hos tømrerne i 1988, på samme tid som Gro Harlem Brundtland for alvor slo inn på en liberalistisk og innstrammende økonomisk politikk som bidro sterkt til rekordhøy massearbeidsløshet og førte til krise ikke minst i bygningsbransjen og i foreninga. Paul Bjerke ser i det hele tatt styrkinga av opposisjonen i fagbevegelsen fra samme tidspunkt som i vesentlig grad et resultat av Arbeiderpartiets høyre-utvikling og tap av grep om tillitsvalgte helt opp til forbundsnivå.

Her kan Bjerke kritiseres for å innta en litt for optimistisk holdning til hvor langt denne utviklinga har nådd, og til hvor sterkt arbeiderne i dag står. Som Bjerke sier, var tariffoppgjøret i 2010 svært positivt med si systematiske innretting mot sosial dumping. Men for bygningsarbeiderne var det et skudd for baugen at det var langt vanskeligere i år enn for bare få år sia å få uorganiserte til å forlate arbeidsplassene under streiken. Sett under ett foregikk det bekymringsfullt mye streikebryteri i ly av nye arbeidslivsstrukturer som har vokst fram, ikke minst gjennom veksten i bemanningsbyråa.

❑ Harald Berntsen

Irland:

Velferdsstat på slaktebenken

På 1970-tallet fantes det de som trodde på «sosialistiske fyrtårn» i land som Albania og Kambodsja. Landene var i realiteten verken sosialistiske eller forbilledlige. Tjue år senere oppsto det nye fyrtårn, denne gangen av det kapitalistiske slaget: Island, Irland, og ikke minst de baltiske landene. Her var selskapsskatten lav, arbeidsmarkedet deregulert, og finanssektoren sluppet fri. Det var med andre ord ikke noen tvil om at de var kapitalistiske. Men var de forbilledlige? Mange mente så. Den innflytelsesrike tenketanken Heritage Foundation hyllet det islandske finanssystemet for å være «svært moderne» og «konkurransedyktig deregulert,» og mente det var et forbilde for de andre nordiske landene. World Economic Forum kåret Island til verdens 23. mest konkurransedyktige økonomi. Og et samlet kommentatorkorps hyllet «den keltiske tigeren» Irland og de «dynamiske» baltiske økonomiene.

Nå er samtlige av disse landene kastet ut i kriser som får 1930-åras depresjon til å blekne i sammenlikning. Sist ut er Irland, som i november ble satt under administrasjon av den europeiske sentralbanken og det internasjonale pengefondet IMF. Kort tid etter å ha vedtatt en omfattende krisepakke med lønnsnedsettelser og masseoppsigelser i offentlig sektor, introduserte den irske regjeringen den 24. november en ny runde med krisetiltak, som blant annet inkluderte en reduksjon i minstelønna på ca. 12 prosent. Tariffavtaler settes til side, velferdsytelser kuttes og felleskassa tømmes for midler.

Noen dager etter at krisepakka var lagt frem, arrangerte den irske fagbevegelsen landsomfattende demonstrasjoner mot tiltakene. Forbundet Siptu, som blant annet organiserer bygningsarbeidere, oppmuntret alle sine medlemmer til å gå ut i gatene og kreve «en alternativ økonomisk strategi som setter samfunnets behov foran interessene til det velstående mindretallet.» Bare i Dublin demonstrerte mer enn 50 000 mennesker.

Blant dem var Paul Bowman, som er organisert i Independent Workers Union og aktiv i organisasjonen Workers Solidarity Movement. Begge organisasjonene har vært pådrivere i de store demonstrasjonene som har preget Irland det siste året. Han beskriver den siste demonstrasjonen som et «begravelsesfølge.» Han sier at det var en stor demonstrasjon til Irland å være, men stemningen var dyster. På mange virker det som om det er naturkrefter involvert, og selv om det er mye sinne og frustrasjon rettet mot både politikerne og bankene, har folk problemer med å se for seg hvordan man skal klare å stå imot utviklingen.

– Hvordan forsøker dere å unngå at alt ender med resignasjon?

– Folk må få erfaringer av at kamp nytter, at de abstrakte kreftene som har tatt kontroll over livene deres faktisk er basert på beslutninger og strukturer som det står mennesker bak. I tiden fremover vil det bli viktig å bygge motstand mot utkastelser som følge av misligholdte lån. Jeg tror det også vil vokse frem en skattenekt-aksjon mot den nye eiendomsskatten, som kommer til å ramme veldig skjevt.

– Her i Norge har mange kommentert den svært lave selskapsskatten på 12,5 prosent. Den røres ikke?

– Vi skulle gjerne sett at den skatten var høyere. Men det er ikke noe du klarer å bygge en bevegelse rundt. Og er det noe folk her trenger nå, så er det å delta – og å se at deltagelsen deres har noe å si, at de kan være med å påvirke denne utviklingen i en annen retning.

I Irland har privat gjeld blitt omdannet til statsgjeld. Det har ført til voldsomme nedskjæringer i velferdsstaten og kutt i minstelønningene. I protest har ulike «velferdsforsvarere» begynt å okkupere «zombie-banker». Her fra byen Cork i det sydlige Irland. Foto: Kevin Doyle

– Irland er åpenbart en puslebit i et større spill. Hvordan passer Irland inn i de siste tiårenes utvikling, med globalisering og «finansialisering"?

– I flere år konkurrerte Irland med Singapore i å være verdens mest åpne økonomi. Blant annet på grunn av den lave selskapsskatten har landet blitt base for en rekke multinasjonale selskaper, og Intel, Microsoft og en rekke store legemiddelprodusenter driver i stor skala her. Men de opererer helt på siden av samfunnet; de betaler nesten ikke skatt og har ofte med seg egne ansatte. Mønsteret minner mye om den gang Irland var en britisk koloni, som hadde til oppgave å produsere mat for andre. Akkurat den delen fungerer fortsatt utmerket… men ellers går det trått. Konkurransen på det globale markedet er ikke lenger med de europeiske landene Irland underbød, men med eksportsoner i Kina som overhodet ikke har selskapsskatt, og hvor arbeidskraften er mye billigere. Irlands egen økonomiske vekst viste seg på sin side ikke å være noen vekst i det hele tatt. Det eneste som vokste var eiendomsprisene og folks banklån. De irske bankene var sentrale aktører i denne utviklingen, og de har blitt store og mektige gjennom det siste tiårets byggeboom. Det er de mislykkede investeringene deres som skal betales over skatteseddelen nå. Det er ikke Irland som skal reddes, men de irske bankene. Akkurat det er veldig synlig for folk.

> «Greece has a role model and that role model is Ireland.»
>
> *- Jean-Claude Trichet, president i den europeiske sentralbanken, tidligere i år*

– Likevel er det få tegn til politiske forandringer som kommer arbeidsfolk til gode. Når finanskrisa inntraff i 2008 trodde mange at dette skulle bety Keynesianismens og velferdsstatens tilbakekomst – men så er det jo det stikk motsatte som har skjedd?

– Ja, den nyliberale høyresida har grepet de mulighetene krisen byr på, og leder nå an i et storstilt angrep på de statlige velferdsordningene. Det er et vilkår for å få støtte fra IMF og den europeiske sentralbanken at den irske statskassa tømmes, og vi ser for eksempel at 17,5 milliarder euro av bankenes redningspakke nå blir tatt fra statens pensjonsfond og National Treasury Management Authority. Hensikten er å forhindre at «smitten» brer seg til Spania – for Portugal har de allerede gitt opp – som er en mer enn dobbelt så stor økonomi enn de irske, greske og portugisiske til sammen. Alt tyder på at det vil bli en blodig vår i euro-sonen, og det er ikke usannsynlig at avtalen Irland nå har inngått om kort tid ikke vil være verdt papiret den er skrevet på.

– I både Hellas, Portugal og Irland har kuttene blitt vedtatt i rekordfart. «Kuttene er nødvendige, og vi har ikke tid til å diskutere» – slik lyder gjerne budskapet. Ser du for deg at noen klarer å utfordre disse «nødvendighetene» i tida som kommer?

– Det er umulig å si, ting skjer så utrolig raskt her nå. Men det er ikke tvil om at vi er ved slutten av en epoke. Den politiske klassen som har styrt Irland siden uavhengigheten eier ikke lenger noen troverdighet, og det er et skrikende behov for alternativer. Den gamle republikanske venstresida har heller ikke noen troverdighet, og det har oppstått et vakuum som kan bli fylt av hva som helst, også av høyrepopulistiske krefter. Om vi klarer å snu situasjonen til noe positivt er det for tidlig å si noe om. På kort sikt er det i alle fall sannsynlig at det bare vil bli et enda mer nyliberalistisk parti som tar over makta etter nyttår.

❑ Jonas

Organisér! De danske malerne gjør vei i vellinga

Siden 1995 har dansk LO mistet over 300 000 medlemmer. Et unntak fra denne utviklingen er Malernes Fagforening i Storkøbenhavn, som de siste årene har vokst både i antall og i styrke. Bygningsarbeideren møtte Rasmus Gunnarson, som snart tar over som nestleder i Malerforbundet, for å høre hva det er de gjør i København som ingen andre gjør.

– Det stemmer vel ikke at ingen andre gjør det, sier Rasmus. – Flere foreninger har den siste tiden begynt å interessere seg for den faglige reorganiseringen vi påbegynte i kjølvannet av EU-utvidelsen i 2004, og når jeg begynner i forbundet er det nettopp dette jeg skal jobbe med: Å koordinere denne reorganiseringen på landsbasis.

– Kan du kort fortelle hvordan denne reorganiseringen begynte?
– Dette begynte med en erkjennelse av at organisasjonen vår var blitt for svak i grunnmuren. En del firmaer var uorganiserte, og i mange av de bedriftene der vi hadde klubber fungerte de ikke. Det var blitt mye fest og hygge, men som faglige organisasjoner fungerte de ikke lenger. Vi så også at vi var i stand til å rekruttere medlemmer, men at de ofte forsvant like fort ut som de kom inn. Vi forsto at dette var ting som ikke ville reparere seg selv, og besluttet at vi skulle gjøre noe med det fra foreningens side.

– Og hva bestemte dere dere for å gjøre?
– Noen av oss hadde vært på kurs i Storbritannia og lært av de erfaringene de har gjort seg med å bygge fagbevegelsen opp igjen etter årene med Thatcher. Der har fagbevegelsen vært nødt til å bygge organisasjonen fra grunnen av, og du kan si det er den samme tanken som ligger bak vårt arbeid. Vi går ut i bedriftene, og så lytter vi til hva folk sier. Jobben er til å begynne med 30 prosent snakking, og 70 prosent lytting. Hva er det folk oppfatter som viktig å ta tak i på jobben? Hvordan kan de bruke fagforeningene som et redskap? Slike ting er det vi forsøker å finne ut av. Deretter begynner et møysommelig, systematisk og langsiktig organiseringsarbeid, der vi sakte men sikkert bygger opp et klubbmiljø. Å velge tillitsvalgte og opprette klubb er noe vi først gjør når tida er moden for det, og ikke noe vi stresser med. Det er fundamentet som er viktig, og fundamentet består i at de ansatte blir et kollektiv som er i stand til å handle sammen. Vi vil bort fra ideen om at foreningen er de som jobber på heltid, og tilbake til en form for selvorganisering der medlemmene selv oppfatter seg som foreningen.

– Er det en metode som kan importeres uten videre, eller har dere gjort lokale tilpasninger?
– Vi har til de grader tilpasset dette våre lokale forhold. Engelskmennene og amerikanerne, som har vært pionérene i dette arbeidet, arbeider utfra en helt annen virkelighet. Og de har ikke mye å vise til når det kommer til bygningsbransjen. «Are you organizing in construction? Oh my god!,» sier de. Så du kan si at vi er blitt pionérer i å bruke disse metodene innen bygg. Og så er vi vel blitt pionérer i en nordisk sammenheng også.

Rasmus Gunnarson (foran) og Malernes Fagforening driver aktivt organisasjonsarbeid blant danske og utenlandske malere i København.

– Så hvordan går dere frem?
– Vi har en sentral koordinator, og flere organisatorer som stort sett driver oppsøkende arbeid. De jobber utfra noen spesielle fase-skjemaer vi har utviklet, der vi begynner med å kartlegge firmaet: Hvem arbeider der, hvordan er økonomien i firmaet, hva finnes av problemer og utfordringer å ta tak i, og hvem kan regnes som ressurspersoner og meningsdannere. Deretter griper vi fatt i de vi tror blir respektert og lytta til av de andre, og jobber videre sammen med dem. Vi forsøker å finne små saker som lar seg vinne, og gi folk en opplevelse av å klare å få til noe sammen. Målet er at det er de ansatte selv, ikke foreningen, som skal ta tak i problemene. Men vår erfaring er at dette ikke skjer av seg selv, først må man bygge opp en selvsikkerhet og solidaritetsfølelse i firmaet.

– Har du et eksempel?
– Her i Danmark plikter ikke mestrene å holde arbeidstøy for sine ansatte. Likevel er det ikke uvanlig at de gjør det. I et firma vi jobbet opp imot var det stor misnøye med at folk måtte kjøpe egne arbeidsklær, og vi forberedte en kollektiv aksjon angående dette. Ikke noe alvorlig, bare en t-skjorte-aksjon der vi på en humoristisk måte ville si noe om mangelen på arbeidsklær. Planen var at alle skulle møte på mandagen i like t-skjorter, men før vi rakk å komme så langt hadde mesteren kjøpt to par arbeidsklær til samtlige av malersvennene. Han hadde hørt rykter om aksjonen, og ville for enhver pris unngå det. Slik fikk svennene selvtillit til å gå videre med andre, og større, saker.

– Hvordan er det med fagbevegelsen ellers i Danmark? Er det flere som benytter seg av erfaringene deres?
– Ja, noen er det. Men det er fortsatt mange som foretrekker den gamle måten – å lage sukkertøy og flaskeåpnere med forbundslogoen på, og legge dem i en bolle på foreningskontoret eller i beste fall ta dem med ut i ei brakke. På et tidspunkt var det til og med noen som lagde sokker med logo på! Hadde jeg sitti i brakka og fått besøk av en som kom for å gi meg en sokk eller ei saltbøsse med LO-logo på hadde jeg blitt sint – mitt arbeidsliv er da altfor alvorlig til sånt tull!

– Det er kanskje mer komfortabelt å gjøre det på den måten?
– Ja, det er det sikkert. Det er altfor mange i fagbevegelsen som har fått fagforeningen som sitt annet hjem, med duk og gardiner og stearinlys på bordene. Jeg sier ikke at man skal reke gatelangs hele tida, det er selvsagt mye arbeid man bare kan få gjort inne på kontoret, og man skal jo ha en plan og et formål når man drar ut på arbeidsplassene. Men jeg fikk en erkjennelse av hvor stor mentalitetsforandring som må til da jeg som utearbeidende svenn for noen år siden deltok på LO-skolen, og vi skulle lære hvordan man besøkte arbeidsplasser. Lære å besøke arbeidsplasser?!? Da har noe blitt fundamentalt galt i fagbevegelsen, når folk må sendes på kurs for å lære hvordan man ter seg på en arbeidsplass.

– I Norge har vi ikke kommet så langt i dette arbeidet ennå, men også hos oss er det tendenser til reorganisering og vitalisering. Her har dette hengt sammen med arbeidet vi har lagt ned i kampen mot sosial dumping, og organiseringsarbeidet vi har gjort blant utenlandske bygningsarbeidere. Er det samme tilfelle hos dere?
– Ja, man kan si at ankomsten av de østeuropeiske arbeiderne, som særlig malerne, tømrerne og murerne har merket godt, har tvunget oss ut på gata igjen. Sånn sett har det utvilsomt vært et gode. Sammen med Blik & Rør og Tømrerne har vi nå satt i gang et eget utdanningsprosjekt retta mot polske bygningsarbeidere, som det vil bli spennende å se resultatet av.

❏ Jonas Bals

Fellesforbundets strategi: Organisering og tegning av tariffavtaler

På Fellesforbundets konferanse om sosial dumping 25. november innledet forbundsleder Arve Bakke om strategien videre. Han viste til at organisasjonsgraden går nedover, og stilte spørsmålet: Hvordan skal vi få alle med i det kollektivet som deltar i verdiskapningen, nordmenn som utlendinger, innleide som fast ansatte? Bakke pekte også på at arbeidslivet har forandret seg grunnleggende de siste tiårene. «Norsk næringsliv består i dag av tusener på tusener av småbedrifter. Dette gjør at vi må forandre måten vi arbeider på. Vi må bygge organisasjonen bedre enn det vi gjør i dag, og det er ikke noe vi kan ansette oss ut av, verken i forbundet eller ute i avdelingene.»

Jan Petter Gurholt, tillitsvalgt i Telemark Vestfold Entreprenør som nylig er kjøpt opp av Peab, tok ordet i debatten etterpå. Han sa seg enig i analysen. «Men det er ikke et motsetningsforhold mellom å ha ansatte i avdelingene og å bygge organisasjonen ute på arbeidsplassene. Om noe, så har fremveksten av mange små bedrifter gjort det mer nødvendig enn noensinne før å ha sterke avdelinger. Det er de færreste arbeidsplasser som organiserer seg sjøl fra bunnen av – her har foreningene en rolle å spille som organisasjonsbyggere,» sa han.

Lærlingene skal ikke være billige produksjonsfolk!

I forrige nummer av *Bygningsarbeideren* hadde vi en sak om at Byggenæringens Landsforening (BNL) var bekymra for nivået på fagopplæringa og det store frafallet fra videregående skole. BNL sendte i høst et brev til Utdanningsdirektoratet hvor de kom med en rekke forslag til hva som kan gjøres.
Bygningsarbeideren deler bekymringene til BNL og er helt enig i at dette er en problemstilling som må tas tak i. Jørgen Leegaard er direktør for kompetansepolitikk, rekruttering og utdanning i BNL, og vi inviterte ham til en samtale om fagopplæringa i byggebransjen.

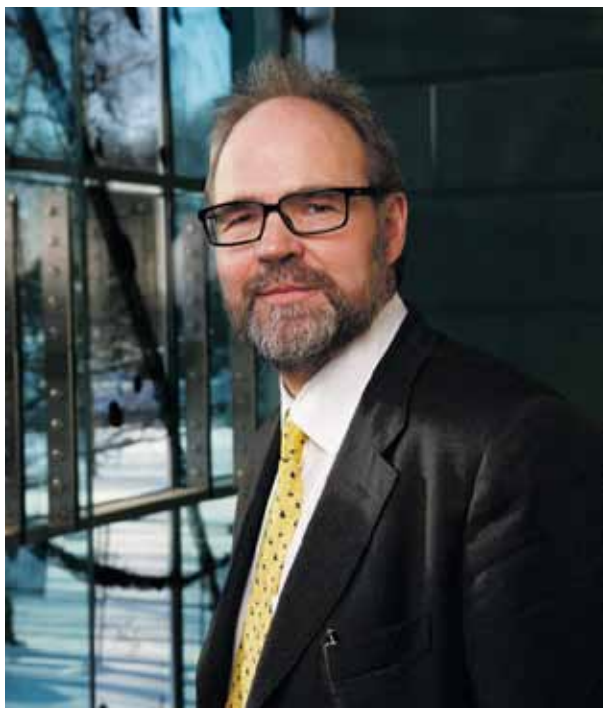

– Skolen driver smakebitspedagogikk ved at elevene skal være borti alle fag i stedet for å gi dem grundig fagopplæring i det faget de vil utdanne seg i, sier Jørgen Leegaard i BNL. (Foto: BNL)

– Hva er det største problemet med fagopplæringa sånn som den er i dag?
– Det største problemet er nettopp at det ikke er fagutdanning. Ungdommene må få en god og relevant utdanning i det faget de skal opplæres i, og ikke alt mulig annet.

– Dere i BNL har brukt begrepet «smakebitspedagogikk». Hva legger dere i det?
– Nå er det sånn at utdanningen gjennomføres slik at elevene skal få «smake» på flere fag. Bygg- og anleggsteknikk består jo av 22 fag. Ungdommene må ikke tvinges til å smake på alle de 22 fagene, men må få lov til å jobbe med det faget de har lyst til. Jeg tror at mye av frafallsproblematikken ligger i at ungdommene ikke får prøve seg i faget sitt.

– Men det er vel ikke alle som vet «hva de skal bli» når de begynner på skolen?
– Det er faktisk bortimot 60 prosent som vet sånn noenlunde hvilket fag de kan tenke seg, og de må få lov til å starte med det. Så må det selvsagt være lov til å ombestemme seg underveis og kanskje flytte over til andre fag. De resterende 40 prosentene som ikke har noen formening om hva de kan tenke seg må det selvsagt jobbes annerledes med.

– Er det for mye fellesfag som norsk, engelsk og matematikk i yrkesopplæringa?
– Nei, vi må fortsatt ha disse fagene, men vi må få til en yrkesretting i praksis. Matte-, norsk- og engelsklærerne må for eksempel gjøre verkstedene til en læringsarena for disse fagene sånn at de blir satt i sammenheng med fagene. Nå er det sånn at engelskeksamen er lik uansett hvilken studieretning du går på. Det blir feil. Det bør bli slik at eksamen er relevant for det enkelte studieløpet.

– Reform 94 og Kunnskapsløftet legger jo opp til at man skal utdanne seg videre. Er ikke dette viktig?
– Jo, selvsagt! Vi har jo ikke noe imot videreutdanning og kompetanseheving, men vi syns det er vanskelig å få aksept i skoleverket om at yrkesutdanning og studiespesialisering er forskjellige ting. Det er ikke sånn at en sivilingeniør er en høyt utdanna tømrer, som noen later til å tro. En tømrer er en tømrer og en ingeniør er en ingeniør og begge må få lov til å spisse kompetansen sin, men i hvert sitt løp.

– Er det sånn at yrkesopplæringa har et B-stempel?
– Ja, på mange måter er det slik. Det er lagt opp til at yrkesutdanninga har lavere verdi enn studiespesialisering og at universitetsutdanning er et mål i seg selv. Det er et stort problem at det snakkes veldig mye om hva elevene skal bli etterpå når virkeligheten er at de som velger yrkesfag har en mening med det, nemlig å bli fagarbeider.

Mohamed Khalif Mohamed besto fagprøven i betongfaget og er blitt fagarbeider. Men er fagopplæringa god nok?

– Men er det ikke viktig å ha en allsidig utdannelse?
– Det blir helt feil å tro at de som kan litt om alt har lettere for å omstille seg. Det er de som kan sitt fag grundig som har de beste mulighetene og har skaffet seg en god plattform for omstilling. Dette gjelder uansett hvilket løp og utdannelse man velger, men det er vanskelig å få aksept for at yrkesfag er en annen måte å utdanne seg på enn å sitte og studere.

– Hvordan rammes bedriftene av at fagopplæringa er mangelfull?
– Arbeidsgiverne mener at elevene ikke får med seg basiskunnskap fra skolen og ut i bedriftene. Byggeplassen er en arena hvor lærlingene også får med seg yrkesteorien. Når de har praktisert en del forstår de også teorien som ligger bak lettere. Kanskje vi må starte en diskusjon om andre modeller hvor vi veksler mellom skolearenaen og byggeplassen. Dagens modell er jo to år på skolen og to år i bedrift. Det er mulig at det er lurere at man er i bedrift en stund og så er tilbake på skolen og så videre, slik for eksempel danskene gjør det.

– Gjør bedriftene god nok jobb med lærlingene?
– De fleste gjør det, men vi har også dårlige bedrifter, og noen burde være avskilta som lærebedrifter. Vi må stille krav til bedriftene på samme måte som vi gjør til skolen. Det er nok ikke alle bedrifter som har tatt innover seg at de er en del av den videregående skolen. Der har vi også en jobb å gjøre. Lærlingene er ikke billige produksjonsfolk! De skal lære faget for å bli gode fagfolk. Det innser ikke alle bedriftene!

– Men er det virkelig sånn at bedriftene etterspør fagarbeidere?
– Noen bedrifter har som filosofi at de skal ha gode fagfolk og at de skal være i egen stab. Jeg tror at man må få til det for å beholde å øke kompetansen i bedriftene. I den seriøse delen av bransjen må bedriftene ha egne, dyktige fagfolk for å møte de stadig økende kravene fra byggherren. Dessverre har ikke alle bedriftene skjønt dette og benytter seg av innleie i alt for stor grad.

– Behovet for arbeidskraft har de siste åra i en stor grad blitt dekket ved at man bruker utenlandske arbeidere. Har de den kompetansen som trengs?
– Veldig mange av dem er flinke fagarbeidere, men de har ofte for dårlige kunnskaper om norsk byggeskikk og norske byggemetoder. Vi har ikke vært flinke nok til å gi utlendingene den kompetansen de trenger om slike ting. Noen bedrifter har noen opplegg for slikt, men som oftest er det mangelvare. Der må vi bli dyktigere til å lage programmer som gir utenlandske arbeidere en god plattform for å jobbe i Norge.

– Mange østeuropeere har vært i Norge i mange år og kan ta fag- eller svennebrev som privatister. Oslo Bygningsarbeiderforening prøver å få til et opplegg for dette, men de fleste forsøka rundt sånne saker blir litt tilfeldige. Hva kan vi gjøre med dette?
– Jeg kan tenke meg at Fellesforbundet og BNL setter seg ned og analyserer situasjonen med sikte på å få til en systematisk kunnskapsbygging også for utenlandsk arbeidskraft. Det er muligens lurt å begynne med lokale tiltak, og kanskje vi kan begynne i Oslo? Den utfordringen tar Oslo Bygningsarbeiderforening på strak arm og ser fram til et godt samarbeid med BNL og bransjeforeningene om fagopplæring.

❑ Petter Vellesen

LO og Blaalid-utvalget:

Fra tragedie via tragikomedie til farse

Tegningen er gjengitt med tillatelse fra Fredrik Skavlan

I historiens lys

Harald Berntsen er historiker. Han har skrevet en rekke bøker, bl. a. Norsk Bygningsindustriarbeiderforbunds historie. Han har nylig fullført hotell- og restaurantarbeidernes historie. Harald er i tillegg en ivrig debattant.

I desember i 1999 vedtok Stortinget å oppheve forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft og mot privat arbeidsformidling. Like før voteringa hadde Arbeiderpartiet fått tilslutning til å stemme for vedtaket fra LOs ledelse. På denne måten markerte Yngve Hågensen avslutninga på LOs hundreårsjubileum med å gi et avgjørende bidrag til å gjenopprette det kontraktørvesenet som fagbevegelsen hundre år tidligere måtte gå løs på for i det hele tatt å få fotfeste, og som i dag florerer på ny, særlig i form av veksten i bemanningsbyråer som det så fint heter (se forrige Historiens lys-artikkel om hvordan dette blant anna legger grunnlag for «lovlig» streikebryteri).

Tragedien starta i desember 1997, da EF-domstolen avgjorde at statsmonopol på arbeidsformidling var i strid med EU-traktatens bestemmelse om fri flyt av arbeidskraft (og dermed EØS-avtalen). Uten å nevne dommen og dens konsekvenser for EØS- medlem Norge, tok daværende arbeidsdirektør Ted Hanisch kort tid etter til orde for å oppheve det norske lovforbudet mot privat arbeidsformidling.

Utspillet fra Hanisch – og bak det: EU-dommen – danna opptakten til at den sittende Bondevik I-regjeringa satte ned det såkalte Blaalid-utvalget. Med tilslutning fra LOs representant i utvalget, nestleder Liv Undheim, endte utvalget med å innstille på opphevelse av lovforbuda fra 1947 mot privat arbeidsformidling og mot ut- og innleie av arbeidskraft. Det siste blei ikke minst begrunna med at arbeidsdirektør Hanisch ikke hadde vært i stand til å gripe inn og stoppe ulovlig inn- og utleie.

Fordi innstillinga vekte sterke reaksjoner innen LO, følte ledelsen i organisasjonen seg tvinga til å gå inn for sterkere begrensninger i et nytt lovverk enn den hadde pålagt Undheim å fekte for i utvalget. Men ellers godtok LO-ledelsen at de to lovforbuda burde oppheves. Dermed kunne Bondevik-regjeringa – ute å risikere et hælvetes bråk – legge fram odelstingsproposisjonen om å gjøre privat arbeidsformidling og ut- og innleie av arbeidskraft lovlig.

Tragediens nest siste akt blei utspilt da trykket fra en voksende faglig protestbevegelse, som kulminerte med en fire timers politisk streik i Oslo i desember 1999, pressa LO-ledelsen til å kreve at inn- og utleie skulle være avhengig av godkjenning fra de tillitsvalgte i hvert enkelt tilfelle. Dessuten skulle vikarbyråa bare ha lov til å leie ut vikarer for navngitte personer. Arbeiderpartiet lovte så å stå fast på begge disse krava i Stortinget.

På et møte mellom Arbeiderpartiet og LO-ledelsen like før Stortingets sluttbehandling av saka, gikk teppet opp for siste akt. Under påskudd av å hindre et enda mer liberalisert forlik mellom sentrumspartia og Høyre/Frp, godtok LO-ledelsen at Arbeiderpartiet gikk med på et forlik med partia i Bondeviks sentrumsregjering der LOs tidligere betingelser ikke var oppfylt. I dette forliket hette det: «For innleie som overstiger ti prosent av de tilsatte hos innleier, likevel ikke færre enn tre personer, og som har en varighet ut over ett år, skal det inngås avtale med de tillitsvalgte…"

Spørsmålet om hvordan denne formuleringa skulle fortolkes, brakte LO-ledelsen fra tragedie til tragi-komedie. De begynte å hevde at den måtte bety at det trengtes godkjenning fra de tillitsvalgte i alle tilfelle som gjaldt innleie av over ti prosent av de tilsatte, uavhengig av hvor lenge innleia skulle vare. Til dette kunne KrFs arbeidsminister Laila Dåvøy, med den største språklige rett, si at ordet «og» betydde at det måtte være tale om innleie i over ett år.

Etter dette hadde LO-ledelsen bare én mulighet til å unngå å avslutte tragikomedien med buksene nede. Denne muligheten besto i under tarifforhandlingene våren 2000 å kreve at godkjenning fra de tillitsvalgte, samt forutsetninga om at bedrifter bare kunne leie inn vikarer for navngitte personer, måtte inn i de nye tariffavtalene.

Men i mellomtida fikk landet ei ny Arbeiderparti-regjering, Stoltenberg I, som via statsråd Kosmo lovte å lage nye forskrifter som oppfylte LOs krav – og som dermed fritok LO fra å fremme krava i tariffoppgjøret. Ikke så lenge etter dette igjen gjorde Kosmo det kjent at regjeringa, som var ei mindretallsregjering, likevel ikke ville fremme nye forskrifter overfor stortingsflertallet. Etter dette hørte ingen et pip fra LO-ledelsen, og tragikomedien endte i en stille farse. Det vil si: «Skuespillet» er ikke slutt før fagbevegelsen krever og får gjennom gjeninnføring av lovforbudet mot privat arbeidsformidling og mot inn- og utleie.

Landskonferanse 2010

Helga 24.-26. september var mer enn 40 murere og betongarbeidere fra hele landet samlet i Trondheim. Det var Landskonferansene for mur og betong som gikk av stabelen. Det har etter hvert blitt en tradisjon for at disse landskonferansene arrangeres som felles møte. Bare selve årsmøtet og punktene om akkordtariffene foregikk hver for seg, resten av møtet var i fellesskap.

Landskonferansene er en særegen organisasjonsform for byggfagene i Fellesforbundet. Disse konferansene avholdes annethvert år og er en av de sjeldne anledningene hvor representanter for de forskjellige yrkene kan komme sammen fagvis, men på tvers av geografiske skillelinjer. Det er de tilsluttede avdelingene som sender delegater og ekstradelegater. Landskonferansene har tradisjonelt hatt mye å si for vedlikeholdet og revisjonen av akkordtariffene, men i de seinere år har de også hatt stor innflytelse på den generelle tariffpolitikken. Det var f. eks. på landskonferansen i 2008 at 85 %-kravet begynte å få sin utforming. Det ledet som kjent fram til streiken i våres. Ellers diskuteres selvsagt temaer som har betydning for fagene, som f. eks fagopplæring og generelle faglig-politiske spørsmål. I år hadde Fellesforbundets leder Arve Bakke en innledning om den politiske og faglige situasjonen, mens forbundssekretær Halvor Langseth innledet både om tariffoppgjøret 2012 og om fagopplæring. Petter Vellesen holdt en innledning om bemanningsbransjen, og Jan Peter Lyngstad og Børre Hagen snakket om akkordtariffene i henholdsvis betong- og murfaget.

Landskonferansene fattet enstemmig fire uttalelser om faste ansettelser, tariffoppgjøret 2012, solidaransvar i kommunene og om samarbeid med andre landskonferanser. De to første er gjengitt nedenfor. Ingjald Gaare ble gjenvalgt som leder for Landskonferansen for mur, mens Petter Vellesen fortsetter som leder for betongarbeiderne. Det ble oppsummert at samarbeidet mellom mur og betong fungerte bra og burde formaliseres, og at også tømrerne burde bli invitert til å samarbeide.

Petter Vellesen

KAMPEN FOR FASTE ANSETTELSER

Den store veksten i bruken av innleid arbeidskraft både i vår bransje og i andre deler av arbeidslivet truer med å underminere hele grunnlaget for fagbevegelsen: De landsomfattende kollektive tariffavtalene og de lønns- og arbeidsvilkår som er forankret der. Også bestemmelser som vi har kjempet fram i lovverker er satt på spill.

Denne utviklinga må bekjempes først og fremst i det daglige organisasjonsarbeidet. Vi må organisere leiefolka og hjelpe dem til å få tariffavtale, vi må mobilisere våre medlemmer og tillitsvalgte til å bruke virkemidlene vi har i Arbeidsmiljølovens §14.9 og §14.12, samt §1.2 i Fellesoverenskomsten for Byggfag. Vi må arbeide politisk for å styrke lovverket og bekjempe skadevirkningene av Vikarbyrådirektivet og andre EU-forordninger som svekker våre posisjoner. Fram mot neste stortingsvalg må vi kreve at de rødgrønne partiene støtter vår fagligpolitiske linje slik at vi sammen kan forhindre skrekkscenarioet med ei Høyre/Frp-regjering i 2013.

TARIFFOPPGJØRET 2012

Vi har ennå et stykke igjen for å nå målet om en minstelønnsgaranti for fagarbeidere på 85% av gjennomsnittslønna. Å arbeide videre mot det må fortsatt være en høyt prioritert oppgave.

Vi må styrke tariffbestemmelsene som kan være et hjelpemiddel i kampen for faste ansettelser og mot bruk av innleie. Vi må få sanksjonsmuligheter når bedriftene bryter bestemmelsene i §1.2, og vi må få utleievirksomheten i bygningsbransjen inn i omfangsparagrafen i Fellesoverenskomsten for Byggfag.

En modernisering av overenskomsten når det gjelder §2.6 og §4 i tråd med det forslaget som motparten forkastet i 12. time i årets oppgjør, må fortsatt prioriteres.

Teknisk revisjon på malertariffen

Det ble oppstart på teknisk revisjon på malertariffen 7. mai 2010, Tilstede fra Fellesforbundet var Kjell Erik Bogen, Jan Rune Brovold, John Erik Melby og Kjetil Dahle. Fra MLF var Reidar Ottem og Jan Inge Vaagland, Trond Harald Alvær var forhindret fra å møte førsle gangen.

Forhandlings ledere har vært Jan Rune Brovold og Reidar Ottem.

Tanken bak forhandlingene har vært og retten opp en del tekniske ting i akkordtariffen, tilpasse den til NS 3420-T:2008 og å se på priser. Ønsket fra partene er også å få en akkordtariff som er dynamisk gjennom å ha faste møter, slik at ting som slår lite tilfredsstillende ut, kan endres fortløpende.

Slik det ser ut nå så blir det store endringer på oppbyggingen av akkordtariffen, noe som ser spennende ut, det blir færre sider og akkordtariffen for byggtapetserfaget vil bli lagt inn med felles generelle bestemmelser, ellers vil denne være uendret. Et nytt møte, forhåpentlig det siste skal holdes over nytt år, da noe småtteri og underskriving av protokollen gjenstår.

Håpet er å få den nye akkordtariffen fullt ut fra 2012.

Vil også fremheve Jan Rune Brovold og Jan Inge Vaagland fra Trondheim som har renskrevet og jobbet mye i mellom møtene.

Håpet er også at både malere og mestere aktivt bruker akkordtariffen i større grad en i dag, dette vil foreninga arbeide aktivt for å få til gjennom kurs/bedriftskurs og oppsøkende virksomhet, med vekt på klubbapparatet.

John Erik Melby – Oppmåler

Et fortvilet rop om hjelp!

De fleste leserne av Bygningsarbeideren kjenner godt til den såkalte «Engra-saken», men for ordens skyld bringer vi et lite resyme: Det fordums avholdshotellet Ansgar i Møllergata, som i de senere år var blitt brukt som hospits, skulle bygges om til et moderne hotell. Det var Petter Stordalens kjede Choice som skulle være leietagere og drive hotellet. Selve jobben med ombygginga ble utført av det bosniske selskapet Engra d.o.o. Arbeidet ble stort sett utført av bosniske arbeidere. Oslo Bygningsarbeiderforening var flere ganger på byggeplassen, og lyktes til slutt med å organisere tre av arbeiderne. De fortalte om lønninger helt ned i 22 kroner timen.

Under en razzia av Arbeidstilsynet og Økokrim ble den grove sosiale dumpingen fremstilt på tv i beste sendetid. Petter Stordalen ankom plassen, og lovte foran rullende kameraer at dersom dette var tilfelle skulle han personlig sørge for at arbeiderne fikk betalt det de skulle ha.

Oslo Bygningsarbeiderforening var allerede part i saken, og to til av de i alt 40 arbeiderne meldte seg inn og krevde lønna si. Disse har i ettertid fått betalt det de skulle. De andre arbeiderne meldte seg av forskjellige grunner ikke inn i foreningen, og det ble aldri framsatt noe formelt krav av dem. Hjemme i Bosnia fikk de derimot et skattekrav i forhold til den lønna som feilaktig var oppgitt, men som aldri ble betalt ut.

Dypt urettferdig, selvsagt, men lite foreningen kunne gjøre noe med. Vi tror heller ikke de bosniske bygningsarbeiderne laster Oslo Bygningsarbeiderforening for det uføret de har havna i, men her om dagen fikk vi et fortvilet brev fra disse bygningsarbeiderne. Vi bringer brevet her for å vise hvilken håpløs situasjon de er i og hvordan sosial dumping kan virke.

ENGRA NORGE AS – SELSKAPET SVINDLER ARBEIDERNE

Dette er en felles uttalelse til deres organisasjon om vårt problem. Vårt selskap er under politietterforskning og arbeidernes situasjon blir ikke engang hørt i retten. På grunn av mange ting.

For å være ærlig med dere kunne vi ikke fortelle sannheten om lønningene våre som var fra 2,5 bosniske mark til 5 mark maks. Eller at vi måtte spise på kjøkkenet i omtrent 16 måneder. Og etter det fikk vi 200 mark til mat i måneden. Vi bodde nesten 300 dager i et hotell under bygging. Etter det fikk vi en leilighet. Noen arbeidere bodde 30 km fra arbeidsplassen og andre 2 og 3 km unna. Vi fikk ikke noen bonus for ekstraarbeid. Noen arbeidere hadde 350 arbeidstimer og 2,5 mark pr time i lønn. Vi visste ikke hva bruttoinntekta vår var eller hva vi hadde i feriepenger eller reisegodtgjørelse. Vi reiste sammen, åtte arbeidere sammen i en varebil.

Vi fikk bare betalt for to arbeidstimer i stedet for 11 timer. Resten tok sjefen/direktøren (Edin Balta), og vi ble også tvunget til å underskrive på 135 NOK per time men vi fikk bare 20 eller 40 NOK. **Vi ble tvunget til å lyve!!!**

Vi ble informert av direktøren/eieren av hotellet som skulle leie hotellet i 10 år at vi ville bli betalt til siste øre hvis det vi fortalte var sant. Men ingenting hendte etter det og vi fikk aldri pengene våre. Så vi ærlige arbeidere i «ENGRA NORGE AS» bare ber deg og håper at noen vil betale 25 000 til hver arbeider.

Akkurat nå er vår lønn i Bosnia 300 mark i måneden. Vi kunne ikke bli medlemmer i fagforeningen for da ville de sparket oss og sendt oss tilbake til Bosnia. Vårt ønske er at deres organisasjon sender en kopi av denne uttalelsen til politiet i Norge eller til en organisasjon som bryr seg om disse tingene, så kanskje de vil slåss for vår sak. Familiene våre her i Bosnia mottok lønna vår og ble lurt til å underskrive fordi ingen fortalte dem hva dette handlet om.

Vi kan ikke betale skatten dere krever av oss. Dere må sende denne faxen til vår firmaadresse og til direktøren og folk som var innblandet i dette svineriet, helt til toppen av selskapssvindelen. På forhånd takk for samarbeidet.

Arbeiderne i Engra Norge AS

Nå kan du leie hytter til spesialpris over hele Norge!

OBF har tegnet avtale med Norgesbooking AS – en av Norges største utleieformidlere av ferieboliger, ble stiftet i 2001. Siden oppstarten har firmaet bygget opp en god base av spennende hytter og feriehus til leie, med beliggenhet i hele Norge.
Høsten 2010 kan leietakere velge mellom mer enn 600 hytter, ferieleiligheter, rorbuer og sommerhus fra Norgesbookings hyttebase.

Oslo Bygningsarbeiderforening har inngått avtale med Norgesbooking som gir deg opptil 20% rabatt
Nå får du som er medlem av Oslo Bygningsarbeiderforening muligheten til å velge blant Norgesbookings rikholdige base av ferieboliger, neste gang du skal på ferie med familien, eller på hyttetur med vennegjengen.
Norgesbooking gir medlemmene i OBF følgende rabatter:
- 10 % rabatt ved leie av alle private ferieboliger utenom høysesong
- 5 % rabatt ved leie av alle private ferieboliger i høysesong (jul, nyttår, vinterferieukene 7-10, påske og sommerferieukene 28-31).

I tillegg dekker OBF 10 % av leiekostnaden som en medlemsfordel, med opptil kr 1000,- per opphold. Dette trekkes direkte fra på din faktura.

Avtalen er i gang – du kan leie hytte i dag! Her finner du ferieboliger å leie
Norgesbooking har ferieboliger i alle størrelser og prisklasser, enten du er på jakt etter rorbu i Lofoten, sommerhus på Sørlandet eller storhytte for familietreff i Telemark! I tillegg til hytter på fjellet i sentrale strøk av fjell-Norge tilbyr altså Norgesbooking også hytter og feriehus ved sjøen og i innlandet.
Hovedtyngden av det som tilbys ligger innenfor Østlandsregionen, men det er også et godt utvalg av ulike typer feriehus innenfor de fire andre regionene Sørlandet, Vestlandet, Midt-Norge og i Nord-Norge.

Opplevelser hele året – uansett sesong!
Sommerferien kan benyttes til å se mer av Norge på rundtur med familien – vi hjelper deg gjerne med å lage forslag til reiserute og finne bo alternativer langs ruta. Hvis det er det yrende bade- og båtlivet ved sjøen i Sør-Norge som skal til for å skape den riktige stemningen, kan du også sikre den ved å leie feriehus hos oss, ved destinasjoner som Risør, Arendal, Kristiansand og Mandal m.fl.
Vinterstid er det spennende aktiviteter å ta del i, hvis man velger å reise til et av de store og kjente ski stedene. Norgesbooking har hytter og ferieleiligheter ved store vinterdestinasjoner som Hemsedal, Geilo og Trysil.
Du vil også finne et godt utvalg av litt mindre, men like fullt spennende steder å reise til, som for eksempel Gaustablikk, Lifjell og Norefjell i hyttebasen vår.
På nettsiden vår www.norgesbooking.no finner du kort sagt noe som passer for enhver, uansett størrelse på lommebok, med et stort utvalg av hytter å leie, både for de aktive og de som søker fred og ro.

Slik gjør du når du vil bestille hytte
1. Søk og bestill på nett
Du kan gjøre deg kjent med hva vi har å tilby på nettstedet vårt. Der finner du i tillegg til informasjon om hvert enkelt feriehus som er tilgjengelig for leie, også artikler om ulike opplevelser, aktiviteter, severdigheter osv. i nærheten av ferieboligen.

... eller ta kontakt med servicekontoret
Du kan også kontakte servicekontoret vårt for hjelp til å finne det du er på jakt etter – vi er tilgjengelige på telefon 32 08 57 10 - kl. 08.00-16.00 på vanlige virkedager, eller send oss en e-post: post@norgesbooking.no
Medlemmer fra Oslo Bygningsarbeiderforening må oppgi medlemsnummer (fanenummer) ved bestilling, for å få avtalt rabatt. Hvis du ikke har ditt fanenummer, ta kontakt med OBF på tlf 22 99 47 40 eller på e-post:
tove.myrvold@fellesforbundet.org
Ved online bestilling på nett vil du først få tilsendt en kvittering, som bekrefter at din bestilling er sendt til Norgesbooking. Ellers er prosessen videre den samme som beskrevet under, enten du har bestilt via nettet eller vært i direkte kontakt med oss.

2. Bookingbekreftelse med faktura
Alle bestillinger blir bekreftet skriftlig ved bookingbekreftelse som sendes innen 24 timer, eller på nærmeste virkedag via e-post eller vanlig post, avhengig av hva som ønskes fra leietakers side.
Bookingbekreftelsen inneholder en leieavtale samt 1 eller 2 fakturaer, avhengig av hvor lang tid det er til ankomst. For opphold med ankomst over 60 dager til ankomst fra bestillingsdato, vil betalingen deles på to fakturaer. Faktura 1 inneholder 25% av leiesum og forfaller 10 dager etter dato for bestilling. Faktura 2 inneholder resterende 75% og forfaller 45 dager før ankomst. For opphold med ankomst under 60 dager utstedes en faktura, som forfaller 60-0 dager før ankomst.

3. Betaling
Betaling kan skje via vanlig bankoverføring eller ved betaling med kredittkort Visa eller Mastercard.

4. Veibeskrivelse
Når total innbetaling til en leieavtale registreres inn blir det automatisk sendt av gårde den siste informasjonen du som leietaker trenger, før leieforholdet kan starte.
Da får du veibeskrivelse og nøkkelinformasjon tilsendt via e-post eller vanlig post, og får den hjelpen du trenger til å finne fram til hytta samt opplysninger om hvordan nøkkel leveres ut.
I en del tilfeller får du også da telefonnummer til eier av hytta, eller eiers kontaktperson, og blir anmodet om å ringe noen dager før ankomst, for å avtale utlevering av nøkler osv. Da er det anledning for deg som leietaker til å få svar på spørsmål du måtte ha om hytta o.l.

5. Depositum
Alle leietakere må betale en sikkerhetssum for hytta med inventar, og summen avhenger av total leiesum: kr 1.000,- for hytter med total leiesum opp til kr 5.000, kr 2.000,- for hytter med total leiesum på opp til kr 10.000,- og et depositum på kr 3.000,- for hytter med total leiesum på over kr 10.000,-. I særskilte tilfeller kan et høyere depositum avtales. Dette som en sikkerhet for sluttrengjøring, erstatning av nøkler og brekkasje.
Når totalbeløpet er innbetalt til Norgesbooking AS, vil du få tilsendt et tilbakeleveringskjema, som må fylles ut etter endt leieforhold. Dette er grunnlag for tilbakebetaling av depositum. Sammen med dette skjemaet blir det sendt ut veibeskrivelse og nøkkelinformasjon.
Når feriehuset tilbakeleveres ordentlig rengjort og i skadefri stand, blir depositumet returnert innen senest 2 uker, etter at tilbakeleveringsskjemaet er mottatt av oss.

Vakttelefon – dersom noe skulle oppstå under oppholdet
Dersom du trenger hjelp til å finne fram til ferieboligen, eller annet skjer under oppholdet som gjør at du ønsker å komme i kontakt med oss utenom kontortid, så treffer du oss på vår vakttelefon 40 46 35 00 frem til kl. 22.00 hver dag – hele året. Nummeret til denne telefonen opplyses i veibeskrivelsen, som du mottar når opphold er bestilt og betalt.

Leiebetingelser
Alle leietakere plikter ved inngåelse av leieavtale å følge våre leiebetingelser. Disse kan leses på nett, under området «Hvordan Leie?» og blir ellers lagt ved alle bookingbekreftelser som sendes via e-post.

Velkommen tilbake
Når et opphold er avsluttet og depositum er returnert er det avtalte leieforholdet formelt over.
Vi håper imidlertid det ikke går lenge til vi får gleden av å ønske deg velkommen tilbake til oss!

Meld deg på vårt nyhetsbrev og følg Norgesbooking på facebook
Ved å melde deg på vårt nyhetsbrev får du tilsendt nyheter og spesielle tilbud 6-8 ganger i året. Du kan også følge oss på facebook.
Trenger du hjelp? Kontakt servicekontoret
Vi på servicekontoret er her for å hjelpe deg, både før, under og etter hytteopphold. Du treffer oss på telefon 32 08 57 10 - kl. 08.00-16.00 på vanlige virkedager, eller send oss en e-post: post@norgesbooking.no
Ved behov for kontakt med oss under et opphold, treffer du oss også etter kontortid via vakttelefon 40 46 35 00 frem til kl. 22.00 hver dag – hele året.

ANNONSE

Tvistesaker

❑ Jonas, Liv, Julia, Odd Magnar

ADECCO NORGE
Latvisk medlem som etter gjentatte henvendelser til tidligere arbeidsgiver ikke fikk utbetalt feriepengene sine. Krav om utbetaling av i alt 21731 kroner ble oversendt i slutten av september.

Et annet latvisk medlem hadde ikke fått utbetalt sykepenger etter en arbeidsulykke på Klemetsrud. Etter en henvendelse fra foreningen ble pengene utbetalt.

MULTIBEDRIFT AS
Fire litauiske medlemmer hadde arbeidet for bedriften i fem dager, da bedriftens oppdragsgiver kansellerte oppdraget grunnet mistanker om sosial dumping. Krav om utestående lønn ble oversendt bedriften i slutten av september, i oktober ble det avholdt forhandlingsmøte med bedriften og deres advokat. Ettersom både bedrift og ansatte ønsket å komme frem til en minnelig ordning ble det inngått forlik, og de ansatte fikk utbetalt mellom 5000 og 10 000 kroner netto.

MUR- PUSS & FLISEKSPERT AS
Et albansk medlem av foreningen med en ukes utestående lønn samt krav om lønn i oppsigelsestiden. Etter at krav var blitt fremsatt overfor arbeidsgiver – med trussel om også å fremme krav overfor Frøiland Bygg som sto solidarisk ansvarlig for deler av kravet – ble pengene utbetalt, i alt 46 000 kroner.

ANLEGGSGARTNER TORGEIR ODDEN
To litauiske medlemmer hadde for deler av arbeidstiden blitt betalt etter et bedriftsinternt akkordavlønningssystem ingen av dem hadde godtatt. Vi regnet timelønn og overtid for de gjeldende timene, og oversendte i slutten av september et krav til bedriften. I møte med arbeidsgiveren, en aktiv Fremskrittsparti-mann, ble deler av kravet bestridt. Etter at rettet krav er oversendt har også dette blitt avvist, og foreningen er blitt henvist til en advokat vi aldri har sett snurten av. Saken er nå oversendt Sarpsborg Forliksråd der vi håper på en forliksdom før nyttår.

BYGG OG BO DANILEVICIUS
Se egen sak inne i bladet. Vi oppnådde forlik med Malermester Harald Askautrud, som sto solidarisk ansvarlig for deler av kravet, om en utbetaling til våre to litauiske medlemmer på i alt ca. 55 000 kroner. Siden har det kommet til tre estiske medlemmer som bare delvis har fått betalt for timer opparbeidet på Skanskas prosjekt i Middelthunsgate. Foreningen er i dialog med Malermester Harald Askautrud om saken, og håper på en snarlig løsning ved hjelp av dem og/eller Skanska Norge.

JOTAKK
To litauiske medlemmer med en utestående månedslønn, samt feriepengekrav for 2009 og 2010. På grunn av likviditetsproblemer ble det inngått en nedbetalingsplan med arbeidsgiver, der i alt 130 000 kroner skulle utbetales over tre måneder. Størstedelen av beløpet er nå utbetalt.

MONTASJE OG UTLEIE LTD
Lønnskrav på vegne av et litauisk medlem. Ble til slutt en konkurssak etter at vi i lengre tid hadde lett etter arbeidsgiveren med lys og lykte. Ble slått konkurs i Gjøvik tingrett 4. november. Bobestyrer innstiller på utbetaling av lønna vi har krevd samt en måneds oppsigelseslønn.

BYGGMONTASJE O. JOHANSEN NUF
Lønnskrav på vegne av et litauisk medlem. Ble til slutt en konkurssak etter at vi i lengre tid hadde lett etter arbeidsgiveren med lys og lykte. Ble slått konkurs i Gjøvik tingrett 4. november. Bobestyrer innstiller på utbetaling av lønna vi har krevd samt en måneds oppsigelseslønn.

VALDA AS
Lønnskrav på vegne av et litauisk medlem på ca. 140 000 kr. Etter forkynnelse av konkursvarsel ble pengene utebetalt.

VALDA LOGISTIC NUF
Drives i realiteten av samme arbeidsgiver som i Valda AS, Linus Butnoris, men er registrert på en annen person. Denne stråmannen har vært svært vanskelig å oppdrive, og vi måtte be om innsyn i Folkeregisteret etter flere mislykkede forsøk på å få forkynt et konkursvarsel. Vi har nå fått oppgitt riktig adresse, og venter på å endelig få slått firmaet konkurs – eller fortrinnsvis få utbetalt feriepengene vårt litauiske medlem har til gode (ca. kr 15 000,-).

EIDSVOLL STEIN OG GRØNT
Lønnskrav på vegne av tre litauiske medlemmer. Etter et par runder med arbeidsgiver fikk våre medlemmer utbetalt ca. 70 000 kroner pluss utestående feriepenger.

PROOF ORDRE AS
Sak på vegne av et litauisk medlem der det var mye frem og tilbake. Saken endte opp med at vårt medlem selv sa opp jobben, etter å ha blitt sykemeldt på grunn av det han opplevde som trakassering fra arbeidsgiver. Han ønsket bare å få avslutta arbeidsforholdet så raskt som mulig, og vi fikk på plass en avtale om at lønnsslipper skulle utstedes (noe sånt hadde han aldri fått, og han var nervøs for om det var blitt betalt skatt for han), og at utestående lønn og feriepenger skulle utbetales.

NAV
Et medlem tok kontakt med oss senhøstes, da han ikke hadde fått utbetalt sine sykepenger fra 1/1 – 15/4 – d.å. Han hadde levert sykeattestene til lokalt Nav kontor. Etter flere purringer både til lokalt Nav kontor og Nav Internasjonalt, fikk han endelig sine sykepenger i midten av november.

MALERMESTER HARALD ASKAUTRUD
Oppsigelsessak. Etter to forhandlingsmøter endte saken med forlik. Arbeidsgiver trakk oppsigelsen.

MESTERJOBB BEMANNING AS
Et medlem ble sykemeldt i løpet av et arbeidsoppdrag. Han tok kontakt med oss da han ikke fikk utbetalt sykepenger. Han hadde ikke fått skriftlig oppdragsbekreftelse. Arbeidsgiver hevdet først at oppdraget var ferdig da vedkommende ble sykemeldt. Medlemmet hevdet på sin side at formannen hadde bedt han komme tilbake dagen etter. Saken endte med at arbeidsgiver etterkom kravet ettersom bedriften ikke kunne dokumentere oppdragets lengde uten oppdragsbekreftelse.

JERNBINDERSPESIALISTEN AS (TIDLIGERE ARMERINGSSENTRALEN AS)
I forrige nummer skrev vi om manglende feriepenger og manglende lønn i oppsigelsestid for våre medlemmer i Jernbindespesialisten. Saken ble oversendt distriktskontoret med anmodning om å få forkynt konkursvarsel. Men før det ble tid til dette ble det åpnet konkurs i firmaet og da blir kostnadene i stedet en sak for NAV Lønnsgaranti. Og beløpet kan nok bli ganske stort, for firmaet har hatt ganske mange folk i arbeid.

Forholdet til vår store nabo i øst

I hue på en gammal gubbe

I 1968 okkuperte Sovjet-Unionen, sammen med andre Warsavapaktland, Tsjekkoslovakia. Seinere okkuperte Sovjet-Unionen Afghanistan. Dette var noe av bakgrunnen for at det på årsmøtene i Murernes Union år etter år kom opp forslag om at foreningen skulle melde seg ut av Sambandet Norge – Sovjet-Unionen. Dette forslaget blei varmt støtta av undertegnede, mens forslaget blei like kraftig imøtegått av en murer ved navn Sverre Stenersen. Og hver gang gikk Sverre Stenersens syn av med seieren.

Disse forslagene, nedstemt år etter år, fikk etter hvert noe rituelt ved seg. Det virka som de var dømt til å bli forkasta med en gang de kom opp til avtemning. Både undertegnede, og andre tilhengere av forslaget, fant etterhvert ut at det bare var møteplageri å reise det. Siste gang et slikt forslag var oppe til avstemning må ha vært i 1985 eller -86.
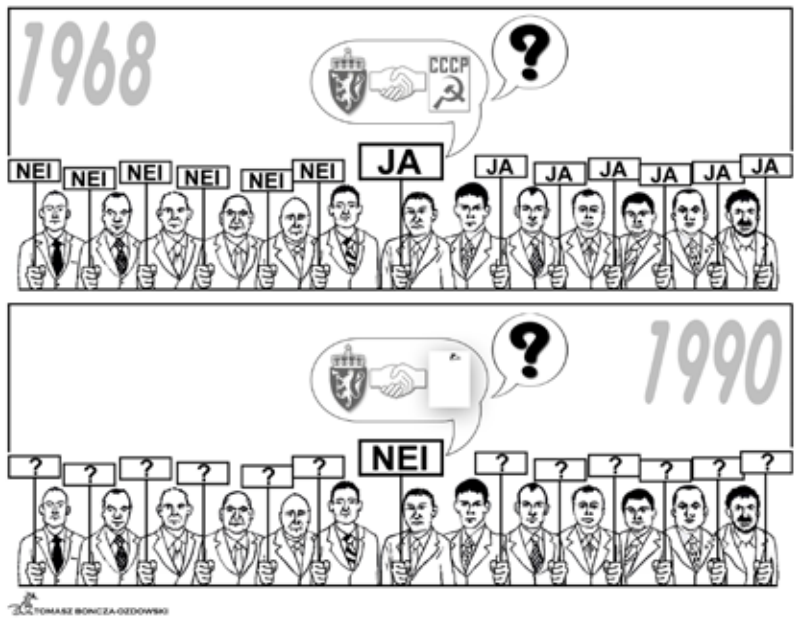
Så gikk det noen få år. På et årsmøte, muligens i 1990, reiste Sverre Stenersen følgende forslag: «Årsmøtet i Murernes Union melder foreningen ut av Sambandet Norge – Sovjet-Unionen.» Begrunnelsen som Stenersen ga årsmøtet lød sånn: «Foreningen kan ikke lenger stå tilmeldt Sambandet Norge – Sovet-Unionen da Sovjet-Unionen har opphørt å eksistere.»